

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра фінансового аналізу та аудиту

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**«Організація та методика аудиту ефективності
діяльності сільськогосподарського підприємства»**

Студента 2 курсу, 3м групи,
спеціальності 071 «Облік та
оподаткування»
спеціалізації

Богомолова Вікторія
Анатоліївна

*підпис
студента*

Науковий керівник
кандидат економічних наук,
доцент

Негоденко Вікторія
Степанівна

*підпис
керівника*

Гарант освітньої програми
доктор економічних наук,
професор

Назарова Каріна
Олександрівна

*підпис
керівника*

Київ 2021

Київський національний торговельно-економічний університет
Факультет фінансів та обліку
Кафедра фінансового аналізу та аудиту
Освітній ступінь магістр
Спеціальність «Облік і оподаткування»
Спеціалізація «Фінансовий контроль та аудит»

Затверджую

Зав. кафедри фінансового аналізу та аудиту
 К.О. Назарова _____
 «___» _____ 202__ р.

Завдання
на випускню кваліфікаційну роботу студентці

БОГОМОЛОВА ВІКТОРЯ АНАТОЛІЇВНА

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи «Організація та методика аудиту ефективності сільськогосподарського підприємства»

Затверджена наказом ректора від «28» жовтня 2020 р. № 3145.

2. Строк здачі студентом закінченої роботи «01» листопада 2021 р.

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи

Мета роботи полягає у розкритті організації та методики аудиту ефективності підприємства сільського господарства та визначенні особливостей проведення аудиту в даній галузі.

Об'єктом дослідження є процес організації та методики аудиту ефективності сільськогосподарського підприємства (на базі ТОВ «Савинці»).

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних, організаційних та практичних аспектів організації та методики аудиту ефективності сільськогосподарських підприємств.

4. Консультанти по роботі із зазначенням розділів, за якими здійснюється консультування:

Розділ	Консультант (прізвище, ініціали)	Підпис, дата	
		Завдання видано	Завдання виконано
1-3	Негоденко В.С.		

5 Зміст випускної кваліфікаційної роботи (перелік питань за кожним розділом)

Зміст

Вступ

Розділ 1. Теоретичні засади організації та методики аудиту ефективності діяльності сільського господарства

1.1 загальна характеристика організації та методики аудиту ефективності сільського господарства

1.2 огляд нормативної бази та спеціальної літератури з питань аудиту ефективності

Висновки до розділу 1

Розділ 2. Характеристика організації та методики аудиту сільського господарства

2.1 загальна характеристика ефективності аудиту сільського господарства

2.2 організація та методика ефективності аудиту сільськогосподарської діяльності

Висновки до розділу 2

Розділ 3 організація та методика аудиту ефективності діяльності сільського господарства тов «савинці»

3.1 організаційно-економічна характеристика підприємства сільського господарства тов «савинці»

3.2 характеристика організації та методики аудиту на досліджуваному підприємстві

3.3 шляхи оптимізації забезпечення аудиту ефективності діяльності підприємства сільського господарства тов «савинці»

Висновки до розділу 3

Висновки та пропозиції

Список використаної джерел

Додатки

6. Календарний план виконання роботи (проекту)

пор.	Назва етапів випускного кваліфікаційного проекту(роботи)	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	2	3	4
1	Вивчення спеціальної літератури, збирання інформації	15.02.2020	
2	Написання вступу і розділу 1	21.06.2021	
3	Написання розділу 2	06.09.2021	
4	Написання розділу 3	23.10.2021	
5	Написання висновків та пропозицій	28.10.2021	
6	Оформлення та представлення роботи на кафедрі	01.11.2021	
	Підготовка доповіді		
	Попередній захист		

7. Дата видачі завдання 28 жовтня 2020р.

8. Керівник випускної кваліфікаційної роботи

В. С. Негоденко

підпис

10. Гарант освітньо-професійної програми

К.О. Назарова

підпис

9. Завдання прийняв до виконання студент-дипломник

В. А. Богомоллова

підпис

10. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

ВКР Богомоллової В. А. написана на актуальну тему, адже організація та методика аудиту ефективності є одним із аспектів діяльності суб'єктів господарювання. Аудит ефективності на підприємстві виступає методом для удосконалення управління діяльністю підприємств, який пронизує всі рівні, що обумовлює актуальність теми дослідження.

У роботі досліджуються теоретичні та практичні аспекти аудиту ефективності діяльності суб'єкта господарювання. Розглянуто порядок організації та методики проведення аудиту ефективності діяльності суб'єктів сільського господарювання.

Дослідження проведено на достатньому теоретичному рівні із застосуванням сучасних методів обробки економічної інформації, характеризується вирішенням поставлених питань аудиту ефективності суб'єктів сільського господарювання.

ВКР виконана на достатньому рівні. За структурою відповідає вимогам до написання ВКР.

Пропозиції, які розроблені за результатами ВКР мають практичне значення, що підтверджено відповідними довідками.

ВКР Богомоллової В. А. рекомендується до захисту та заслуговує на позитивну оцінку.

**Науковий керівник
випускної кваліфікаційної роботи**

(підпис, дата)

12. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу

Випускна кваліфікаційна робота студентки Богомолової В. А. може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Кервник проєктної групи
(гарант освітньої програми)

К.О. Назарова

(підпис)

Завідувач кафедри

К.О. Назарова

(підпис)

«_____» 20 ____ р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА МЕТОДИКИ АУДИТУ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА.	10
1.1 Загальна характеристика організації та методики аудиту ефективності сільського господарства.....	10
1.2. Огляд нормативної бази та спеціальної літератури з питань аудиту ефективності.	14
Висновок до розділу 1	17
РОЗДІЛ 2 ХАРАКТЕРИСТИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ТА МЕТОДИКИ АУДИТУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА	18
2.1. Загальна характеристика ефективності аудиту сільського господарства.....	18
2.2. Організація та методика ефективності аудиту сільськогосподарської діяльності.....	24
Висновок до розділу 2.....	30
РОЗДІЛ 3 ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АУДИТУ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ТОВ «САВИНЦІ»	30
3.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства сільського господарства ТОВ «Савинці».....	30
3.2 Характеристика організації та методики аудиту на досліджуваному підприємстві.....	42
3.3. Шляхи оптимізації забезпечення аудиту ефективності діяльності підприємства сільського господарства ТОВ «Савинці».....	46
Висновок до розділу 3	48
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ:	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	50
ДОДАТКИ.....	54

ВСТУП

Актуальність випускної кваліфікаційної роботи. Тема випускної кваліфікаційної роботи є досить актуальною, адже розвиток ринкових відносин та постійна реорганізація сільського господарства потребує контролю як з боку держави так і на самому підприємстві. Аграрна сфера господарства стає все більш привабливою для інвесторів. В теперішніх умовах підприємці розуміють, що для визначення ефективності своїх капіталовкладень має бути проведено незалежне та об'єктивне оцінювання суб'єкта господарювання.

Трансформація сфери сільського господарства в сучасному світі вимагають кардинальних рішень методів управління. Саме тому на практиці необхідно створювати нові ефективні підрозділи, які будуть задовольняти потреби реорганізації суб'єкта господарювання. Одним з таких підрозділів має стати відділ внутрішнього аудиту підприємства, який в сучасних умовах зможе надати пропозиції одо оновлення та збільшення ефективності діяльності, що в свою чергу буде можливість щодо залучення інвесторів.

Підприємства сільського господарства, у порівнянні з іншими галузями, мають свою специфіку ведення господарської діяльності. Постійні зміни клімату та розвиток аграрної сфери постійно потребує оновлення досліджень. Тому на кожному підприємстві та в кожній області будуть актуальні та необхідні свої процедури проведення аудиту.

Сільськогосподарське виробництво є основою для життя людей, адже більше ніж третина валового продукту виробляється в даній галузі, а близько 30% населення зайняті в сільському господарстві, а також використовують 33% основних фондів.

Проблеми організації та методики аудиту ефективності сільського господарства в теперішній час все більше привертають увагу науковців. Серед вітчизняних вчених дане питання широко вивчається вченими-економістами Бутинцем Ф.Ф, Білухою М.Т., Кужельним М.В., Пантелєєвим В.П., Петрик О.А., Пилипенком І.І., Рудницьким В.С. та іншими науковцями.

Мета та завдання випускної кваліфікаційної роботи. Метою даної роботи є розкрити поняття про аудит в цілому та особливо аудит ефективності. Визначити, які особливості проведення аудиту існують в сільському господарстві. Які процедури можна використати для проведення аудиту ефективності. Одним із завдань випускної кваліфікаційної роботи є проведення аудиту ефективності суб'єкта господарювання, який є базою для дослідження.

Основними завданнями сільського господарства є з'ясувати економічну сутність суб'єктів господарювання, специфіку аудиту сільського господарства, розкрити основні методи та принципи проведення незалежної перевірки, забезпечити інтенсивний розвиток і підвищення ефективності всіх його галузей з метою збільшення виробництва і поліпшення якості продукції, більш повне задоволення потреб населення в продуктах харчування і промисловості в сировині. Одним з завдань випускної кваліфікаційної роботи є обґрунтувати основні теоретичні твердження відповідно до сучасного розуміння та до законодавства України, та конкретизувати поняття «аудит ефективності». Аудит ефективності підприємств допоможе правильно оцінювати та контролювати спроможності виробництва.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є річна звітність (фінансова звітність та Звіт про основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств) Товариства з обмеженою відповідальністю «Савинці», що орендує землі в селі Савинці, миргородського району, Полтавської області.

Предмет випускної кваліфікаційної роботи. Предметом дослідження є виробнича, фінансова та господарська діяльність суб'єкта господарювання, організація аудиту та бухгалтерського обліку на підприємстві ТОВ «Савинці».

Методи дослідження. У процесі написання випускної кваліфікаційної роботи були використані методи: аналізу, синтезу, економіко-математичний, табличний і графічний методи відображення економічної інформації. Дані методи використані для виявлення економічної ефективності суб'єкта господарювання в аграрній сфері та узагальнення статистичних та економічних даних.

Інформаційна база дослідження. За інформаційну основу ми використаємо законодавчі акти, нормативно-правові документи, монографічна та спеціальна література у частині фінансової та господарської діяльності сільського господарства, а також річну звітність ТОВ «Савинці».

Проблеми аудиту ефективності сільського господарства. Проблемами аудиту ефективності є недостатність досліджень в даній темі, також проблемою є те, що для кожної сфери діяльності потрібно використовувати особливі процедури та особливі методи, адже кожна сфера має певні нюанси, яких немає більше ніде.

Елементи наукової новизни. Наукова новизна полягає у наступному:

- Уточнено та конкретизовано поняття «аудит», «внутрішній аудит» та «аудит ефективності» в цілому та і сфері сільського господарства;
- Обґрунтовано необхідність створення спеціального відділу на підприємстві – відділу внутрішнього аудиту;
- Виявлено вплив особливостей даної галузі та методику проведення аудиту ефективності сільськогосподарського підприємства;
- Запропоновано план аудиту ефективності підприємства ТОВ «Савинці».

Структура, зміст та обсяг роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА МЕТОДИКИ АУДИТУ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА.

1.1 Загальна характеристика організації та методики аудиту ефективності сільського господарства.

В аграрному секторі України все більше виникають ринкові відносини, що зумовлюють потребу у знаходженні та використанні нових способів та процедур для удосконалення існуючої системи аудиту та аудиту ефективності. Для того, щоб сільське господарство в цілому мало ще більше шансів успішно функціонувати в умовах конкуренції, все більшою потребою для споживачів економічної інформації набуває незалежна аудиторська перевірка.

До основних причин, які обумовлюють розвиток незалежної аудиторської перевірки у споживачів, слід віднести такі:

- має місце ризик надання недостовірної інформації керівниками підприємств акціонерам, інвесторам, кредиторам, власникам та ін., тобто, зовнішнім користувачам;
- для перевірки інформації існує потреба у спеціальних знаннях та навичках;
- відсутність у користувачів інформації доступу для оцінки її якості;
- зацікавленість банків, акціонерів, податківців та інших користувачів в отриманні об'єктивної та достовірної інформації;
- від достовірності та об'єктивності отриманої інформації, тобто від її якості безпосередньо залежать результати прийнятих рішень користувачами інформації, а саме, кредиторами, інвесторами, споживачами та іншими. [5]

Провівши певне дослідження встановлено, що існує безліч трактувань поняття «аудит», різні вчені давали своє визначення даного терміну. Так, Д. Рой вважав, що аудит – незалежна перевірка і висловлення думки про фінансову звітність підприємства. На думку Д. Робертсона, аудит – це процес зменшення до сприятливого рівня інформаційного ризику для користувачів фінансових звітів. Білуха Т. М. трактує аудит як незалежну форму аудиторського контролю, що надається суб'єктам підприємницької діяльності на договірних засадах із питань

ефективності господарювання та достовірності її відображення в бухгалтерському обліку та звітності. Водночас Кулаковська Л. П., Піча Ю. В. вважають аудит незалежною експертизою обліку, фінансової звітності та висловлення думки аудитора щодо повноти, законності та достовірності відображення в них фінансово-господарських операцій господарюючого суб'єкта [3]. Таким чином, термін "аудит" не має однозначного трактування, проте кожен із наведених є відображенням сутності поняття з різних боків.

Отже, найперше і найголовніше з усіх цих визначення аудит – це перевірка. Виходячи з цього важливо, щоб проведення даної перевірки виконував висококваліфікований спеціаліст та був проводив аудит незалежно та відповідно до етичних норм аудитора.

Спектр аудиторських послуг в Україні досить широкий, найвищим попитом серед підприємств які замовляють перевірку є: ведення бухгалтерського обліку, складання фінансової звітності за міжнародними стандартами, консультування з питань оподаткування, відновлення бухгалтерського обліку, завдання з виконання погоджених процедур, проведення семінарів для підвищення кваліфікації бухгалтерів та автоматизація обліку (що в умовах сьогодення є найактуальнішою проблемою). [11]

Метою аудиту сільськогосподарських підприємств є висловлення незалежної аудиторської думки про достовірність даних обліку і звітності, ефективність обліково-аналітичної та управлінської систем підприємства, також дотримання вимог законодавчих та нормативних актів під час здійснення виробничо-фінансової діяльності [2].

Управління певним підприємство має строгу регламентацію своєї діяльності, визначення прав та обов'язків працівників підприємства, кваліфікаційні вимоги, взаємозастосунки з підрозділами та персоналом підприємства. З метою ефективного управління суб'єктом господарювання, на ньому створюється служба внутрішнього аудиту, яка надає змогу оперативно виявляти проблеми, які виникають.

Все частіше на підприємствах виникає потреба у створенні структурного підрозділу внутрішнього аудиту. Дана потреба виникає у зв'язку з тим, що система внутрішнього контролю постійно змінюється, тому потрібно механізм для її постійної верифікації. Всім відомо, якщо на підприємстві немає контролю і оцінки то персонал починає працювати недбало та втрачає свої кваліфікаційні можливості, які потрібно постійно оновлювати за допомогою навчання та підвищення кваліфікації.

Автори видання поділяють аудит на зовнішній і внутрішній, як характерну ознаку внутрішнього аудиту виділяють те, що він проводиться штатними аудиторами — працівниками підприємства.[25] Основне завдання внутрішнього аудиту вони бачать у здійсненні постійного контролю за витратами на підприємстві і у виробленні заходів з їх зменшення. Вони також зазначають, що в обов'язки внутрішнього аудитора входить перевірка виконання наказів і розпоряджень керівництва з господарських питань, підготовка різних довідок, проведення поглибленого аналізу господарської діяльності й визначення можливих шляхів покращення її результатів.

Для проведення ефективного внутрішнього аудиту на підприємстві сільського господарства враховувати всі особливості функціонування даної галузі та залучати фахівців, які мають знання саме в цій сфері.[36] При проведенні внутрішнього аудиту суб'єкта господарювання в аграрній сфері необхідно:

- затвердити накази, положення інструкції та дотримання вимог працівниками підприємства. Керівник підприємства повинен забезпечити необхідні умови для правильного ведення бухгалтерського обліку рослинництва та тваринництва, забезпечити неухильне дотримання внутрішнього розпорядку;
- відповідальність за правильність оформлення документів фінансової звітності та достовірність даних несуть особи що склали документ;
- обов'язки з перевірки і контроль оформлення відомостей, списання витрат, недостач, лишків, актів приймання-передачі та ін.;

- наявність тісного зв'язку всіх служб сільськогосподарського підприємства та звичайних працівників, які володіють знаннями про різні ділянки виробництва – добре знають всі переваги та недоліки;
- проведення моніторингу внутрішнього аудиту з метою виявлення недоліків системи внутрішнього контролю;
- координація діяльності служби внутрішнього контролю з роботою органів, які здійснюють незалежний зовнішній аудит.

Отже, внутрішній аудит — це поточний контроль за здійсненням економічної політики і якістю управління підприємством, він необхідний для попередження втрати ресурсів, локалізації недоліків, своєчасного попередження фінансових труднощів. Метою внутрішнього аудиту завжди буде вдосконалення діяльності, а результатом – створення «додаткової цінності», та застосування специфічних процедур для виконання аудиту різних галузей.

Відповідно до Стандартів внутрішнього аудиту є конкретизація щодо внутрішнього аудиту ефективності - це оцінка діяльності установи щодо ефективності функціонування системи внутрішнього контролю, ступеня виконання і досягнення цілей, визначених у стратегічних і річних планах, ефективності планування і виконання бюджетних програм та результатів їх виконання, якості надання адміністративних послуг та виконання контрольно-наглядових функцій, завдань, визначених актами законодавства, а також ризиків, що негативно впливають на виконання функцій і завдань установи.[23]

На мою думку метою аудиту ефективності є проведення оцінки того, на скільки заплановані показники були виконані (ефективність підприємства, якість та виробництво продукції), знайти проблеми у виконанні планових показників та розробити і запропонувати для введення методів та процедур що допоможуть підвищити ефективність ресурсів підприємства для виконання та перевиконання планових показників.

Відповідно до стандартів INTOSAI (Міжнародна організація вищих аудиторських інституцій) аудит ефективності - це об'єктивне і систематичне вивчення програми, діяльності, систем функціонування або управління і процедур

організації для надання оцінки визначених цілей, досягнення економії, ефективності і результативності у використанні ресурсів.[34] Цей аудит спрямований на отримання додаткового результату в організаційних процесах. При проведенні такого аудиту центральну роль відіграють три категорії:

- економічність - мінімізація затрат ресурсів;
- ефективність - досягнення максимальних результатів (кількості, якості продукту) при визначеному доступному обсязі ресурсів;
- результативність – максимальне досягнення мети діяльності, встановлених цілей чи запланованих результатів.

Категорія економічності зосереджена у використанні ресурсів в мінімальних обсягах для отримання бажано результату, проте ресурси, використані на підприємстві повинні бути необхідної якості, найкращої ціни та подаватися вчасно і у повному обсязі.

Категорія ефективності – максимально можливе співвідношення між виготовленими продуктами та витраченими ресурсами для їх виготовлення, тобто забезпечити максимальної віддачі від витрачених ресурсів.[7] В даній категорії необхідно щоб якість продукту постійно підвищувалася без додаткових витрат.

В даному пункті першого розділу, було розглянуто та обґрунтовано поняття аудиту та розроблено власне поняття на основі досліджень понять різних вчених, також визначили, що означає поняття внутрішнього аудиту, та було визначено для яких цілей можливо використовувати аудит ефективності та які категорії цього аудиту існують.

1.2. Огляд нормативної бази та спеціальної літератури з питань аудиту ефективності.

Сільське господарство відіграє важливу роль в розвитку економіки. Від його розвитку залежить продовольча безпека, економічне зростання, а також на якій

позиції знаходиться держава на світовому ринку сільськогосподарської продукції. На сьогоднішній день стан сільського господарства в Україні є досить проблемним. Однією з головних проблем – є низька ефективність державного регулювання та відсутність досвіду ведення сільського господарства[3].

В Україні підвищення ефективності державного регулювання сільськогосподарського виробництва визначається низкою не вирішених питань, а саме: нераціональне використання земельних ресурсів сільськогосподарських підприємств, недостатній розвиток інфраструктури ринку сільськогосподарської продукції, низький рівень матеріальнотехнічного забезпечення, наявність диспропорцій між високою вартістю сільськогосподарської продукції та доходами населення, низький ступінь інвестиційної привабливості галузі.

Теоретичні та практичні аспекти організації та методики, стан та перспективи розвитку аудиту вивчали численні науковці та практики. Зокрема дана тема посідає вагомe місце в працях таких зарубіжних вчених і Р. Адамс, Е.А. Аренс, Ф. Дефліз, Г. Дженнік, Дж. Лоббек, Дж. Робертсон, а також в працях вітчизняних вчених. М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, Г.М. Давидов, Н.І. Дорош, А.Г. Загородній, О.А. Петрик, О.Ю. Редько, В.С. Рудницький, В.Я. Савченко, В.В. Сопко. Аудит агропромислових підприємств досліджували М.Я. Дем'яненко, К.П. Дудка, В.М. Жук, Л.С. Шатковська та інші. Проблеми поліпшення фінансового стану та забезпечення стабільного функціонування сільськогосподарських підприємств досліджували М.Я. Дем'яненко, С.М. Іванюта, М.Ф. Кропивко, П.Т. Саблук, П.А. Стецюк та ін. Проте, незважаючи на наявність праць присвячених темі аудиту сільськогосподарських підприємств, є необхідність у проведенні додаткових досліджень адже деякі питання досі є недослідженими. Зокрема не досконало досліджено певні аспекти аудиту в аграрному секторі, забезпечення якості аудиторського обслуговування, використання ефективних методик практичного проведення аудиту в умовах специфічних особливостей сільськогосподарської діяльності.

Нормативно-правове регулювання аудиту аграрного сектору України бажає бути кращим, але розглянемо деякі законодавчі акти, які регулюють дану сферу: [16].

1. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність»;
2. Стандарти аудиту;
3. Кодекс професійної етики внутрішнього аудитора;
4. Земельний кодекс України
5. Закон України «Про сільськогосподарську кооперацію»
6. Закон України «Про фермерське господарство»
7. Закон України «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції».

Інформаційною базою для оцінювання фінансово-господарської діяльності підприємства є річні звіти:

- Баланс (форма 1);
- Звіт про фінансові результати (форма 2).

Для того щоб проаналізувати діяльність сільськогосподарського підприємства необхідно використати додаткову специфічну звітність, яка є тільки на підприємствах даної галузі:

- Звіт про основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств (форма 50-сг);
- Звіт про площі та валові збори сільськогосподарських культур, плодів, ягід і винограду (форма 29-сг);
- Звіт про виробництво продукції тваринництва, кількість сільськогосподарських тварин і забезпеченість їх кормами (форма 24);
- Звіт про посівні площі сільськогосподарських культур (форма 4-сг);
- Звіт про реалізацію продукції сільського господарства (форма 21-заг).

В даному пункті першого розділу наведено яку документацію необхідно використати для написання випускної кваліфікаційної роботи та для дослідження питання аудиту ефективності сільського господарства. Розглянули які

нормативно-правові акти та специфічні документи необхідно використати для аудиту.

Висновок до розділу 1

В першому розділі випускної кваліфікаційної роботи було розглянуто теоретичні засади організації та методики аудиту ефективності діяльності сільського господарства.

В першому розділі було детально розглянуто та узагальнено поняття «аудит», «внутрішній аудит» та «аудит ефективності». Всі ці поняття досліджували багато вчених та кожен з них наводив своє поняття, проте проаналізувавши всі поняття в процесі написання випускної кваліфікаційної роботи було визначено, що аудит – це незалежна перевірка і висловлення думки про фінансову звітність підприємства.

В даному розділі чітко розділі аудит на зовнішній та внутрішній. Внутрішній аудит – це поточний контроль за здійсненням економічної політики і якістю управління підприємством. Метою внутрішнього аудиту є вдосконалення діяльності суб'єкта господарювання, також визначили, що внутрішніми аудиторами можуть бути лише працівники підприємства, які мають відповідні знання.

В першому пункті було визначено та обґрунтовано поняття аудиту ефективності суб'єкта господарювання, отже аудит ефективності – це об'єктивне та систематичне вивчення програм, процедур, методик організації для надання оцінки визначених цілей, досягнення економії, ефективності і результативності у використанні ресурсів.

В другому пункті першого підрозділу було досліджено, які вітчизняні та зарубіжні вчені досліджували питання аудиту ефективності, також дослідили за допомогою яких нормативно правових актів ми можемо користуватися під час проведення аудиту в цілому та зокрема аудиту ефективності. Для проведення детальної перевірки підприємства необхідно дослідити фінансову звітність та баланс суб'єкта господарювання.

РОЗДІЛ 2 ХАРАКТЕРИСТИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ТА МЕТОДИКИ АУДИТУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

2.1. Загальна характеристика ефективності аудиту сільського господарства.

Особливості проведення аудиторської перевірки сільськогосподарських підприємств впливають із специфіки організації і технології виробництва, а отже, й специфіки бухгалтерського обліку та особливостей оподаткування законодавчо затверджених для сільськогосподарських підприємств.

Основні специфічні риси сільськогосподарської діяльності наступні:

- Результати господарської діяльності сільськогосподарських підприємств багато в чому залежать від погодних умов. Тому, для отримання вірних висновків про результати господарської діяльності, показники поточного року мають співставлятися не з минулим роком, як це робиться в на промислових підприємствах, а з середніми даними за 3 – 5 років. [9]
- Для сільського господарства характерна сезонність виробництва.
- В сільському господарстві процес виробництва дуже тривалий і не співпадає з робочим періодом.
- Сільськогосподарське виробництво має справу з живими організмами. Тому на рівень його розвитку впливають не лише економічні, але й біологічні, хімічні та фізичні закони.
- Основним засобом виробництва є земля, для якої характерні універсальність виробництва, слабка концентрація, розгалуджений характер, низький рівень продуктивності праці.
- Частина продукції сільського господарства використовується на власні цілі в якості засобів виробництва, тому обсяг реалізованої продукції зазвичай набагато менший, ніж виготовленої.

Отже, дані особливості мають буди враховані під час проведення аудиту підприємств сільського господарства, тому що дані аспекти впливають на результативність перевірки та на її повноту та достовірність.

Зазвичай, на сільськогосподарських підприємствах виробництво має два напрями рослинництво та тваринництво, кожен з яких має певні особливості.

Рослинництво як галузь господарства характеризується рядом особливостей. [18] Воно визначається, з одного боку, впливом природних факторів, з іншого – соціальних, які необхідно враховувати під час організації бухгалтерського обліку. Такою особливістю є те, що земля – один із основних засобів виробництва, тоді як у промисловості вона є лише територією, місцем, на якому розташоване підприємство. На відміну від інших засобів, які в процесі виробництва поступово зношуються, внаслідок чого їх через певний проміжок часу необхідно замінювати новими, земля є незмінним засобом виробництва. За умови раціонального використання вона не тільки не зношується, а навпаки, підвищує свою родючість[1].

Одним з найважливіших аспектів рослинництва є налагодження процедури надходження продукції на токи та склади. На різних підприємствах даний процес організований по різному в залежності від виду урожаю, проте не зважаючи на це аудитор повинен здійснити певні аудиторські процедури[22]:

1. Необхідно перевірити проведення підготовчої роботи перед збором врожаю, а саме: провести інвентаризацію залишків продукції минулих років, яка зберігається на підприємстві; перевірити знання посадових осіб, які будуть приймати та заповнювати відповідну документацію, щоб все було виконано відповідно до законодавства; підготовка бланків та інших документів для прийняття на облік нового врожаю; перевірити чи встановлені транспортні маршрути для перевезень продукції рослинництва з полів до токів та інших місць, які відведені для зберігання продукції.

2. Необхідно чітко дотримуватися встановленої послідовності обчислення собівартості різних видів продукції рослинництва.

3. Перевірити у наказі про облікову політику статей, які групуються у витрати на виробництво, доцільність їх визначення, встановлення складу прямих і розподілених витрат .

Тваринництво, у свою чергу, пов'язано з використанням і впровадженням ефективних умов для вирощування відповідних тварин, забезпечення балансу харчування, додержання встановлених норм із вирощування та відгодівлі й забезпечення документального обліку всіх процесів у тваринницькій галузі[6].

Також багато уваги потрібно приділити не лише специфічним аспектам галузі, а й проблемним сторонам аудиту. Чи не найбільше уваги необхідно приділити вивчаючи проблему достовірності інформації про доходи і витрати, яка б не впливала на прийняття оманливих управлінських рішень. Провести лінію між суттєвими та несуттєвими викривленнями буває вкрай важко. Проблеми достовірності посилюються ще й несумісністю понять достовірності, які використовуються в аудиті та у бухгалтерського обліку[29]

Отже, усі ці особливості мають бути враховані під час перевірки, оскільки аудит - це система взаємопов'язаних процесів, за допомогою яких незалежні суб'єкти накопичують та оцінюють факти фінансово-господарської діяльності підприємств, які підлягають кількісній оцінці і відносяться до специфічної господарської системи, щоб визначити і відобразити у своєму висновку ступінь відповідності даної інформації встановленим критеріям та зменшити до прийняттого рівня інформаційний ризик користувачів фінансової звітності[8].

Також під час аудиту, аудитор зобов'язаний перевірити переконатися в правильності розрахунків з бюджетом, тобто: податки, збори, обов'язкові платежі. Також під час аудиторської перевірки необхідно оцінити застосування пільгового оподаткування для підприємства сільського господарства, яке ми перевіряємо.

У процесі аудиторської перевірки фінансового обліку, необхідно додатково перевірити витрати на виробництво аграрного підприємства, крім загальних процедур оцінки форм організації поточного бухгалтерського обліку витрат на працю, засоби праці, інші витрати та продукцію, правильність її зберігання та групування[39]. Спираючись на твердження, що в сільському господарстві витрати не поділяються на постійні та змінні, тобто необхідно перевірити такі аспекти:

- чітке дотримання встановленої послідовності обчислення собівартості різних видів продукції рослинництва, враховуючи те, що окремі її види, отримані від

одних виробництв, можуть бути використані в інших виробництвах цієї або іншої галузі;

- чітке визначення видів кінцевої продукції рослинництва, у тому числі основної, суміжної та побічної і, відповідно, об'єктів калькуляції, оскільки від правильного розподілу залежить реальність собівартості окремих видів продукції галузі;

- налагодження реального та достовірного обліку в рослинництві не лише за окремими об'єктами (культурами, видами робіт) у розрізі калькуляційних статей, але й у разі розмежовування витрат на такі групи: минулих років під врожай поточного року; поточного року під врожай поточного року; поточного року під врожай наступних років, що у свою чергу вимагає чіткого обліку незавершеного виробництва;

- наявність у наказі про облікову політику статей, на які групуються витрати на виробництво, доцільність їх визначення, встановлення складу прямих і розподілених витрат, що суттєво впливає на визначення собівартості продукції поточного року і величину незавершеного виробництва, а отже, на правильне визначення бази розподілу;

- порядок обчислення планової собівартості, за якою обліковується продукція рослинництва до кінця року, враховуючи те, що побічна продукція взагалі не калькулюється, а її собівартість визначається виходячи з розрахунковонормативних витрат. Дотримання цих вимог забезпечується веденням чіткого аналітичного обліку за об'єктами, статтями та групами витрат[2].

Одним з найважливіших моментів є налагодження первинного обліку надходження продукції рослинництва[8]. Незважаючи на те що існує декілька варіантів його організації, серед яких сільськогосподарське підприємство самостійно обирає власний, аудитор повинен здійснити такі аудиторські процедури:

- оцінити організацію первинного обліку з метою встановлення його відповідності загальноприйнятим нормам, конкретним умовам, які встановлені на підприємстві, а також способу збирання врожаю продукції рослинництва;

- шляхом формальної перевірки документів (талонів, путівок) за формою та змістом встановити якість їх виготовлення, наявність всіх необхідних реквізитів і правильність їх заповнення;

- встановити своєчасність здачі документів до бухгалтерії, що повинно відбуватися щодня, та правильність їх обробки працівниками. У процесі перевірки аудитор повинен встановити наявність заходів щодо контролю якості зернових культур при збиранні та зберіганні врожаю, а саме: наявність приладів для вимірювання вологості, періодичність проведення аналізів у лабораторіях для визначення засміченості тощо[3].

Внутрішній аудит на підприємствах сільського господарства обумовлюється певними факторами. Якщо підприємство має складну багаторівневу структуру, у якій контроль центральним управлінням різних ланок установи ускладнюється, що може призвести до підвищення ризику помилок і сприяти до зловживань з боку працівників підприємства[12]. Наявність внутрішнього аудиту на підприємстві сільського господарства є актуальними та потрібними для власників суб'єкта господарювання, які займаються управлінням підприємства через менеджерів кожного підрозділу. Створення підрозділу внутрішнього аудиту є актуальним на таких підприємствах:

- складна організаційна структура;
- наявність філій чи відокремлених підрозділів;
- наявність різних видів діяльності;
- можливість кооперування;
- бажання вищого керівництва мати об'єктивну та неупереджену інформацію щодо діяльності сільськогосподарського підприємства.

Проте навіть у сучасному світі багато підприємств відмовляється від створення окремого підрозділу. Одним з факторів через які підприємства не бажають робити окремий підрозділ, є збільшення штату працівників та збільшення витрат на даний підрозділ. У цьому випадку підприємства роблять помилку, адже зробивши відділ внутрішнього аудиту в майбутньому можна отримати набагато більше. Даний відділ допоможе налагодити правильність обліку та аналізу

діяльності підприємства, також якщо є проблеми то відділ внутрішнього аудиту зможе внести пропозиції для виправлення їх. Адже головним призначення цієї служби є контроль за підрозділами.

Таблиця 2.1

Преваги та недоліки створення відділу внутрішнього аудиту на підприємстві

Преваги	Недоліки
1) Внутрішній аудит – це ефективна система контролю за господарською діяльністю суб'єкта господарювання.	1) Не достатньою мірою виконується принцип незалежності аудитора.
2) Сприяє покращенню якості зовнішніх аудиторських перевірок.	2) Існує можливість побудови помилкового уявлення зовнішніх аудиторів про фінансовий стан підприємства на основі ознайомлення із звітами внутрішніх аудиторів.
3) Внутрішнім аудиторам потрібно докласти менше часу і зусиль для виявлення наявних відхилень.	3) Зовнішні аудитори можуть з легкістю вказати на прорахунки не лише рядових працівників, але й керівника підприємства. Поради зовнішніх аудиторів базуються на багаторазовому спостереженні за діяльністю інших підприємств галузі.

Продовження таблиці 1.1

4) Внутрішній аудит зазвичай краще забезпечує потребу підприємства у	4) Одноразові аудиторські послуги зі сторони коштують дешевше, ніж
--	--

попередньому, поточному і наступному контролю, тоді як зовнішній аудит переважно базується на перевірці готових звітних даних.	постійний контроль з боку внутрішніх аудиторських служб.
--	--

Відповідно до даних наведених в таблиці 2.1 даних власник підприємства приймає рішення про впровадження власної постійно діючої служби внутрішнього аудиту на підприємстві.

В даній таблиці наведено переваги та недоліки впровадження служби внутрішнього аудиту на власному підприємстві. На мою думку створення такого підрозділу має набагато більш переваг. Адже внутрішні аудитори на підприємстві допоможуть мінімізувати витрати та розробити нові методи збільшення прибутків.

Отже, в цьому розділі було визначено всі специфічні аспекти аудиторської перевірки сільськогосподарського підприємства. Визначили важливі аспекти, які притаманні окремим галузям сільського господарства таким, як рослинництво та тваринництво. Дослідили які аудиторські процедури повинен виконувати аудитор для проведення аудиту.

2.2. Організація та методика ефективності аудиту сільськогосподарської діяльності

Внутрішній аудит на підприємстві сільського господарства створюється та функціонує для покращення результатів діяльності підприємства.

Суб'єктами підрозділу внутрішнього аудиту на підприємстві є самі працівники підприємства[14]. Підбір персоналу для відділу аудиту а підприємстві, необхідно проводити дуже відповідально, та необхідно відповідати певним кваліфікаційним вимогам та знати специфіку аудиту саме в сфері сільського господарства.

Об'єктами внутрішнього аудиту суб'єкта господарювання в аграрній сфері визначаються цілями підприємства та завданнями[29]. Отже, об'єкти даного підрозділу можна визначити такими:

- стан бухгалтерського обліку та ведення фінансової звітності;
- визначення на скільки підприємство забезпечене власними обіговими коштами, власними засобами;
- виробничо-господарська діяльність;
- платоспроможність, рентабельність, фінансова стійкість;
- контроль за роботою інших підрозділів на підприємстві;
- організація виробництва та реалізації продукції.

Предметом внутрішнього аудиту є інформація, яка має суттєвий вплив на прийняття важливих рішень для діяльності підприємства.

Методика внутрішнього аудиту складається з спеціальних методів та прийомів, які використовуються для здійснення аудиторського контролю на підприємстві[37]. Методику внутрішнього аудиту на сільськогосподарських підприємствах можна описати трьома прийомами:

1. Встановлення кількісних та фактичних вимірів в сільському господарстві об'єкта аудиту в натуральній формі, даний прийом застосовують під час процедури інвентаризації;
2. Порівняння фактичних даних з плановими, тобто передбачає собою проведення процедур стратегічних та оперативних планів, які містять в собі показники з допомогою яких можна зробити детальний та точний аналіз про перебіг різних явищ, які впливають на процес виробництва.
3. Коли відбувається реорганізація чи ліквідація підприємства доречним було би застосувати метод оцінки.

Коли проводять аудит на сільськогосподарських підприємствах необхідно виконати та вирішити завдання:

- Дотримання підприємством, яке ми перевіряємо, норм визначених законодавством, щодо віднесення витрат до прямих матеріальних чи загальновиробничих та трудових;

- Законність формування загальновиробничих витрат та віднесення їх на рахунки відповідно до ведення бухгалтерського обліку та законодавства;
- Правильність оформлення операцій з обліку витрат та доходів підприємств;
- Достовірність формування, розподілу та відображення в обліку загальновиробничих витрат.

Якщо підвести висновки викладеного раніше матеріалу про те, які завдання, методики і що є об'єктом, предмет та суб'єктами аудиту сільського господарства можна зробити висновок яким характеристикам повинен відповідати[19]:

- Аудитор повинен працювати об'єктивно та надавати неупереджені висновки та оцінки;
- Підрозділ внутрішнього аудит повинен бути неупередженим та підпорядковуватися лише вищому керівництву суб'єкту господарювання;
- Відділ внутрішнього аудит повинен перш за все встановлювати ризик, які є на підприємстві та надавати пропозиції щодо мінімізації таких ризиків та на підвищення ефективності функціонування підприємства;
- Якісна робота відділу внутрішнього аудиту є важливою для власників підприємства, адже може надати власникам впевненість та гарантії;
- Консультативний характер передбачає можливість управлінського персоналу отримати кваліфіковану допомогу у вирішенні тих чи інших проблем, пов'язаних із діяльністю підприємства.

Для того щоб сформулювати думку про фінансово-господарську діяльність підприємства, щоб аудитору перевірити роботу працівників компанії, заощадити час для перевірки, документально підтвердити проведений аудит необхідно використовувати робочу документацію.

Робоча документація - це записи, за допомогою яких аудитор фіксує проведені процедури перевірки, тести, отриману інформацію і відповідні висновки, які здійснюються під час проведення аудиторської перевірки. У робочу документацію включається інформація, яка, на думку аудитора, є важливою для того, щоб правильно виконати аудиторську перевірку і яка повинна підтвердити його

висновки та пропозиції[21]. Тобто робоча документація як для зовнішнього, так і для внутрішнього аудитора носить обов'язковий характер.

До робочих документів аудитора є певні вимоги які наведені нижче:

1. Документи повинні містити повну та детальну інформацію про діяльність підприємства, дана документація повинна бути складена так, щоб будь-який аудитор який не проводить дану перевірку зміг скласти чітке уявлення та зробити висновки до цієї перевірки;
2. Документи повинні містити інформацію виходячи з якої аудитор робить відповідні висновки;
3. Документи необхідно складати в ході перевірки даного підприємства;
4. Повинні містити інформацію, яку можливо буде використати при наступних аудиторських перевірках;
5. Відображати стан та оцінку системи внутрішнього аудиту та контролю на підприємстві сільського господарства.
6. Документи повинні бути складені чітко та розбірливо, а якщо в документації наведені скорочення то вони повинні бути наведені на початку папки робочих документів;
7. В робочій папці повинні бути обов'язково наведені дата, прізвище та підпис, номер документа та порядковий номер сторінки кожного документу.

Розглянемо стадії аудиторської перевірки сільськогосподарських підприємств[27].

Перша стадія – це підготовка і планування аудиторської перевірки (початкова стадія). Для такої підготовки використовують такі методичні прийоми як: спостереження, обстеження та опитування. На даній стадії виконуються такі етапи:

- Отримання інформації про сільськогосподарське підприємство;
- Вивчення й оцінка системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю на підприємстві;
- Оцінка й визначення прийнятого рівня аудиторського ризику і рівня суттєвості;

- Визначення напрямів аудиту, аудиторських процедур, обсягу аудиторської вибірки і терміну проведення аудиторської перевірки;

Після проведення даного етапу отримані матеріали аудитор не може прикріпити до робочих документів, проте ці знання йому знадобляться для проведення більш високоякісного аудиту на підприємстві, наприклад краще розуміти специфіку використання нетипових бухгалтерських проводок[15].

Друга стадія – це дослідна стадія, на ній проводиться аудиторська вибірка і здійснюються аудиторські процедури, виконуються такі завдання:

- Проведення аудиторської вибірки;
- Оцінка аудиторського ризику;
- Вивчення господарських операцій;
- Перевірка дотримання підприємством основних вимог підготовки звітності;
- Здійснення аудиторських процедур за критеріями: існування, повнота, точність, класифікація, відповідальність, вартісна оцінка, права та обов'язки, законність.

Під час другого етапу аудиторської перевірки необхідно відмітити, що організація обліку на підприємстві сільського господарства є нижчою ніж на промислових підприємствах, основними факторами, які впливають на це є: недостатня автоматизація та комп'ютеризація (на деяких середніх та малих підприємствах), кваліфікованість працівників, оплата праці, плинність кадрів та інше[17]. На цій стадії необхідно враховувати всі ті специфічні моменти які були перераховані вище.

Третя стадія – це завершальна стадія, на цій стадії проводиться оцінка результатів проведених аудиторських процедур також відбувається складання звіту аудитора та аудиторського звіту і дана стадія поділяється на такі етапи:

- оцінка якості проведення аудиторської вибірки і здійснення аудиторських процедур;
- узагальнення та аналіз результатів перевірки;
- обговорення з керівництвом підприємства виявлених у процесі аудиту проблем;

- узгодження пропонованих аудиторською фірмою поправок до фінансової звітності підприємства;
- складання звіту аудитора, який надається керівництву підприємства;
- контроль якості усунення підприємством, виявлених у процесі аудиту істотних викривлень фінансової звітності;
- складання акта виконаних робіт та аудиторського висновку.

На цій стадії найголовнішим є підсумок виконаних процедур і написання аудиторського звіту.

Суб'єкти господарської діяльності аграрного сектору є особливою сферою виробництва, оскільки існують різні фактори, зокрема: природні та економічні, що зумовлює існування спеціальних режимів її оподаткування, об'єктів та правил оподаткування, яких немає в інших сферах[8].

До питань які потребують рішення також можна віднести і питання якості надання аудиторських послуг. Аудиторські послуги в Україні мають досить велику ціну, тому багато підприємств мають не достатню платіжну забезпеченість для того щоб оплатити якісні аудиторські послуги, тому замовляють аудиторську перевірку, яка коштує менше але в свою чергу вона перевіряє не всі рівні фінансової звітності або не враховує всі аспекти аграрного підприємства.[7]

Підвищення якості аудиту повинно відбуватися за рахунок поліпшення організації аудиторської перевірки і раціонального використання наявних ресурсів, що може бути досягнуто за рахунок створення відповідного організаційно-методичного забезпечення [2]. Також велике значення матиме вдосконалення методичних основ в аудиторських перевірках та їх проведенні. Тому розробка нових більш автоматизованих та сучасніших методів також вдосконалення вже існуючих методик в аграрному секторі нашої економіки є досить актуальною проблемою.

В другому підрозділі другого розділу нами було визначено організацію та методику аудиту ефективності сільського підприємства. Було конкретизовано та визначено суб'єкти, об'єкти, предмет, методику внутрішнього аудиту ефективності. В процесі проведення дослідження було обґрунтовано поняття

«робоча документація», та визначили, які документи необхідні для якісної аудиторської перевірки.

Висновок дорозділу 2

В другому розділі випускної кваліфікаційної роботи було проведено дослідження щодо специфічних аспектів аудиту ефективності сільського господарства.

Для того щоб проводити внутрішній аудит неупереджено та якісно необхідно враховувати специфічні аспекти які впливають на ефективне ведення господарства, такими аспектами є: сезонність виробництва, погодні умови, те що частина виробництва використовується у власних цілях також те о основним засобом для виробництва є земля, яка має низький рівень продуктивності праці.

Також під час написання випускної кваліфікаційної роботи було виявлено в сільському господарстві витрати не поділяються на змінні та постійні.

В даному підрозділі наведено також переваги та недоліки впровадження відділу внутрішнього аудиту, конкретизовано на яких підприємствах відділ внутрішнього аудиту буде найбільш актуальним.

В другому пункті другого розділу було наведено методику проведення аудиту ефективності. Обґрунтовано поняття суб'єкта та об'єкта підприємства, наведено методику внутрішнього аудиту, яку можна описати трьома прийомами: встановлення кількості фактичних вимірів; порівняння фактичних даних з плановими та метод оцінки який застосовують під час реорганізації.

Також в цьому розділі випускної кваліфікаційної роботи було наведено три стадії аудиту та обґрунтовано, на якому етапі аудиту проводиться планування, та на якому безпосередньо сам аудит.

РОЗДІЛ 3 ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АУДИТУ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ТОВ «САВИНЦІ»

3.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства сільського господарства ТОВ «Савинці»

Об'єктом дослідження є Товариство з обмеженою відповідальністю "Савинці", що знаходиться за адресою село Савинці, Миргородського району, Полтавської області головний офіс знаходиться за даною адресою вулиця Леніна, будинок 68.

Підприємство займається такими видами діяльності як:

Код КВЕД 01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур (основний);

Код КВЕД 01.41 Розведення великої рогатої худоби молочних порід;

Код КВЕД 01.46 Розведення свиней;

Код КВЕД 01.61 Допоміжна діяльність у рослинництві;

Код КВЕД 01.62 Допоміжна діяльність у тваринництві;

Код КВЕД 46.21 Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин;

Код КВЕД 94.91 Діяльність релігійних організацій;

Код КВЕД 47.11 Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами;

Код КВЕД 47.19 Інші види роздрібної торгівлі в неспеціалізованих магазинах;

Код КВЕД 36.00 Забір, очищення та постачання води.

Основним видом діяльності товариства є вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур.

Підприємство зареєстроване 15 жовтня 2003 року, засновником є Гожа Леонід Сергійович, розмір внеску до статутного фонду на момент заснування становив 2888969.73 (грн.).

Органами управління цієї юридичної особи є загальні збори. На цьому підприємстві є уповноважена особа, яка була призначена до органу управління юридичної особи і уповноважена представляти юридичну особу у правовідносинах з третіми особами, і має право вчиняти дії від імені юридичної особи без довіреності, у тому числі підписувати договори та дані про наявність обмежень щодо представництва від імені юридичної особи.

Землекористування досліджуваного підприємства розташоване в північнозахідній частині Полтавської області, та омивається річкою Псел. Завдяки тому, що село Савинці розташоване в лісостеповій географічній зоні лівобережної частини Придніпровської низини, тут переважає м'який клімат, без різких коливань температури (середньорічна літня температура $+16,5^{\circ}\text{C}$, зимова $-6,1^{\circ}\text{C}$). Кількість опадів на рік 494 мм/рік. Село розташоване в зоні чорноземних ґрунтів з типовими малогумусними, середньо- і важко суглинистими видами.

Таблиця 3.1

Розорюваність земель на підприємстві ТОВ «Савинці»

Види угідь	2016	2017	2018	2019	2020	Абсолютне відхилення			
	Площа, га	Площа, га	Площа, га	Площа, га	Площа, га	2016	2017	2018	2019
Всього сільськогосподарських угідь	7122,6	7052,4	6869,3	6615,9	6785,1	-70,2	-183,1	-253,4	169,2
в т.ч. узяті в оренду	7122,6	7052,4	6869,3	6615,9	6785,1	-70,16	-183,14	-253,34	169,17
Рілля	7122,6	7052,4	6869,3	6615,9	6785,1	-70,16	-183,14	-253,34	169,17

Найголовнішим ресурсом кожного підприємства сільського господарства є земля, а на урожайність та в майбутньому дохід напряму впливає кількість земель для розорювання.

Відповідно до даних наведених в таблиці 3.1, на підприємстві сільського господарства всі землі які підприємство використовує для засівання є орендованими.

Аналізуючи дані таблиці можна зробити висновок, що площа сільськогосподарських угідь має тенденцію до зменшення, а саме площа у 207 році зменшилася відповідно до 2016 року на 70,16 га, у 2018 році порівняно з 2017 зменшилася на 183,14 га, а якщо порівнювати 2018 та 2019 то ми також

спостерігаємо зменшення площі на 253,34 га, і лише у 2020 році ми спостерігаємо незначне збільшення на 169,17 га.

Дана тенденція до зменшення може бути спричинена тим, що всі землі які знаходять у володінні підприємства є орендованими землями у населення. А у зв'язку з тим, що на території даного села розвиваються і дрібні фермери то вони також орендують землю у селян, і цим самим складають конкуренцію підприємству, яке ми досліджуємо.

З таблиці 2.1 також можна визначити коефіцієнт розораності сільськогосподарських угідь.

$$K_p = \text{Площа ріллі} / \text{Площа сільськогосподарських угідь}; (3.1)$$

де K_p – це коефіцієнт розораності земель

$$K_{p2017} = 7052,46 / 7052,46 = 1;$$

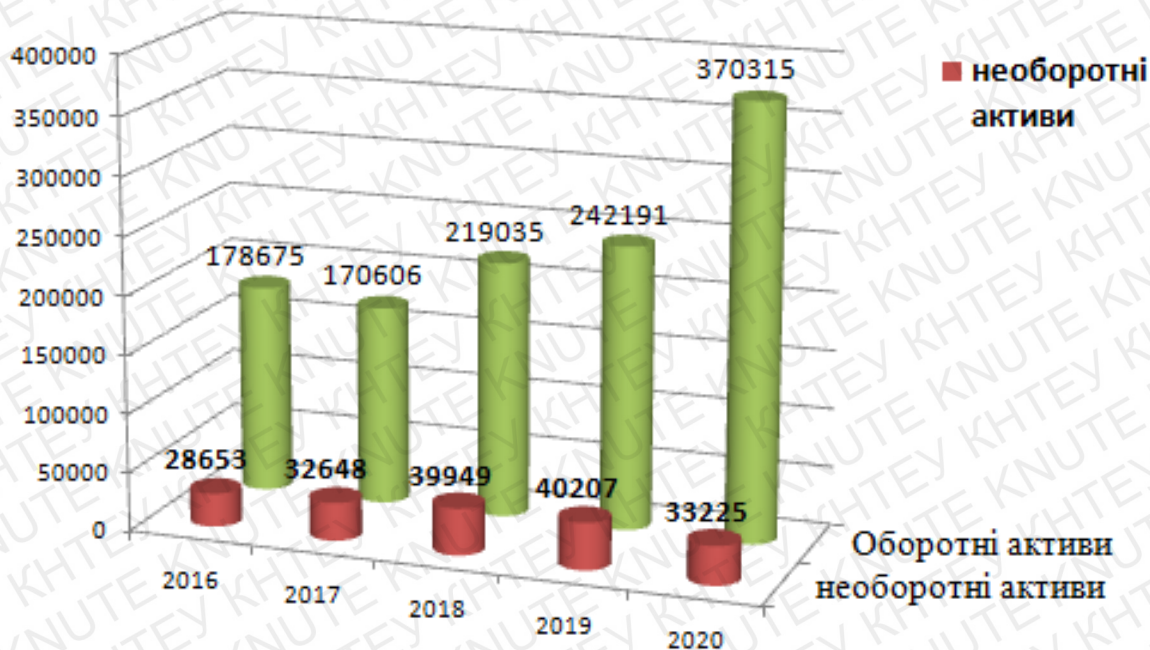
$$K_{p2018} = 6869,32 / 6869,32 = 1;$$

$$K_{p2019} = 6615,98 / 6615,98 = 1.$$

За весь наш досліджуваний період коефіцієнт розораності земель дорівнює 1, а це означає, що всі землі які знаходяться в оренді ТОВ «Савинці» розорюються, тим самим означає, що всі землі використовуються повністю.

Для того, щоб визначити фінансовий стан нашого підприємства нам потрібно розглянути звіт про фінансовий стан підприємства за останні 5 років (2016-2020)

Ми проаналізували співвідношення оборотних та необоротних активів підприємства, і для кращого розуміння дане структурне відношення зображено на діаграмі 3.1.

Діаграма 3.1. Структура оборотних та необоротних активів ТОВ «Савинці»

Отже, дивлячись на динаміку необоротних активів можна сказати, що абсолютне відхилення на 01.01.2017 року становить 16954 тис. грн., на 01.01.2018 року становить 3995 тис. грн., що у відсотковому відношенні дорівнює 13,95% , у 2019 році відповідно 7301 тис. грн. і 22,36%, у 2020 році – 258 тис. грн., 0,64% і на 01.01.2021 року необоротні активи на нашому підприємстві різко знизилися на 6982 тис. грн. тобто на 17,36%. Такі дані можуть говорити про позитивну тенденцію зростання нематеріальних активів на ТОВ «Савинці» протягом 2016 - 2018 років, чого не скажеш про дані за 2019 рік, а у 2020 році цей показник зменшився максимально за 5 років. Первісна вартість основних засобів найбільше зросла на 01.01.2017 року тобто за 2016 рік, що становить на 22630 тис. грн. більше ніж за минулий період. Протягом наступних років приріст був не таким великим, проте він був. Основні засоби в перші три періоди мали позитивну

тенденцію до збільшення, але у 2019 та 2020 роках відбулося зменшення їх на 271 тис. грн. та 7674 тис. грн. відповідно. Загалом необоротні активи мали позитивну тенденцію до 2020 року, а в цьому році відбувалося вагоме зменшення цього показника, що є не дуже гарним результатом для підприємства.

Аналізуючи динаміку оборотних активів Товариства з обмеженою відповідальністю «Савинці» можна сказати, що у 2017 році відбулося зменшення на 4,51%, що становить у грошовому еквіваленті 8069 тис. грн., у 2018 році ми спостерігаємо приріст 48429 тис. грн. – 28,38%, у 2019 року ми також бачимо, що оборотні активи зросли на 10,57% і 23156 тис. грн., проте найбільший приріст ми спостерігаємо у 2020 році на 128124 тис. грн., що на 52,9% більше ніж за попередній період. Дивлячись на динаміку, кожного з показників ми можемо сказати, що на підприємстві ми спостерігаємо позитивну тенденцію, лише у 2017 році це було негативне число але за інші чотири досліджувані періоди ми спостерігаємо збільшення оборотних активів. Розглянемо детально динаміку та склад основних позицій оборотних активів. Запаси протягом п'яти років мають не однозначну тенденцію, за 2016 рік запаси збільшилися на 5154 тис. грн., у 2017 році вони зменшилися порівняно з попереднім періодом на 5302 тис. грн. і 7,76% відповідно, у 2018 році вони мали різкий скачок до збільшення на 71123 тис. грн., та 112,93%, у 2019 році вони знову мають негативне відхилення у розмірі 10782 тис. грн. і 8,04% та у 2020 році запаси знову мають тенденцію до збільшення на 20128 тис. грн. або на 16,32%. Найбільшу відносну зміну мають гроші та їх еквівалент на 01.01.2018 року це становить -23110 тис. грн. що становить -44,18%, на початок 2019 року по цій статті ми можемо бачити знову негативну зміну на 93,58% тобто на 27320 тис. грн., а на початок 2020 року ми спостерігаємо різке зростання на 321,3%, що становить 6021 тис. грн. Дебіторська заборгованість за виданими авансами має позитивну тенденцію, лише у 2016 році ми спостерігаємо суттєве зменшення на 63%, або на 11615 тис. грн., у 2017 році збільшилася з попереднім роком на 30,9% тобто у грошовому розмірі це становить 2021 тис. грн., у 2018 році ми знову бачимо зростання на 92,62%, на 7931 тис. грн., а на початок

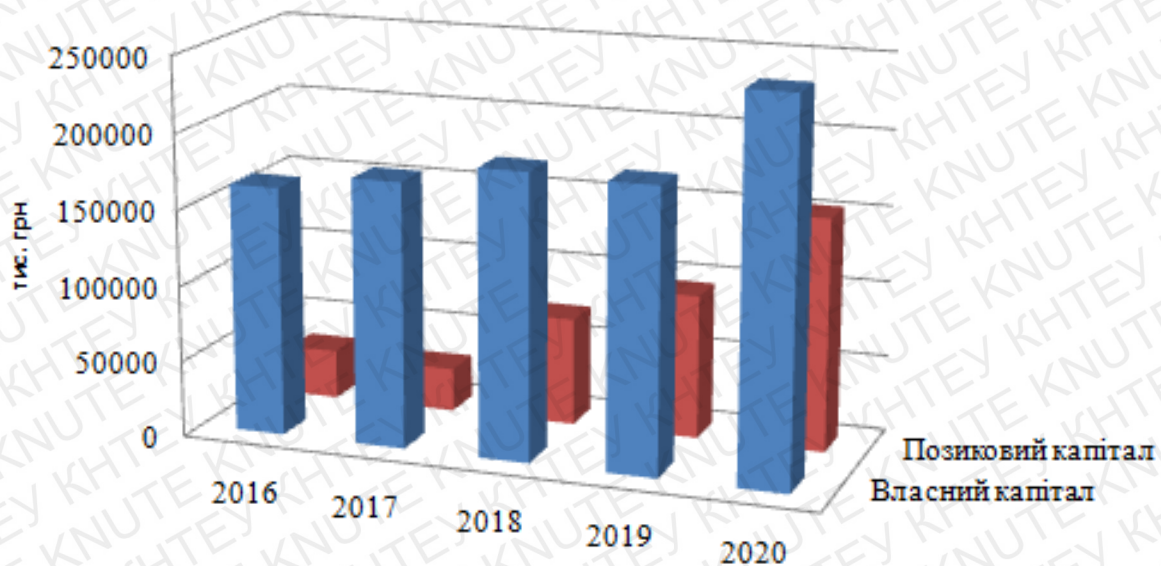
2020 року ми маємо приріст у розмірі 2069 тис. грн. на 12,54%, за 2020 рік ми також спостерігаємо дуже вагомий приріст на 418% або на 77681 тис. грн.

Проаналізувавши активи балансу ми можемо аналізувати пасиви балансу в загально вони складаються з власного та позикового капіталу. Дивлячись на Баланс нашого підприємства ми можемо зробити висновок, що на підприємстві «Савинці» переважає власний капітал. Дане твердження можна побачити краще на діаграмі 3.2 на якій зображено структуру джерел формування капіталу.

Аналізуючи власний капітал можна зробити висновок про те що у 2016, 2017 та 2018 та 2020 роках ми маємо позитивну тенденцію. Якщо відобразити це у цифрах то у 2016 році це на 25,89%, у 2017 році на 6,45% більше в порівнянні з попереднім роком, що є на 10583 тис. грн. у 2018 році цей ріст має знову позитивну тенденцію у розмірі 7,63% у грошовому розмірі це становить 13338 тис. грн., у 2019 році – зменшився на 0,86%, що є на 163 тис. грн. менше ніж за попередній рік, у 2020 році ми знову маємо позитивне на 33, 63% або 62674 тис. грн. це означає що ми знову маємо власний капітал для вкладання його у розвиток підприємства.

Якщо проаналізувати довгострокові зобов'язання і забезпечення то можна побачити, що 01.01.2018 року ми мали довгостроковий кредит у банку в розмірі 10876 тис. грн. надалі ми бачимо, що цей показник дорівнює нулю, тобто ми виплатили кредит банку і більше не брали довгострокових кредитів у банку. Також ми спостерігаємо що на 01.01.2020 року у нас з'явилося цільове фінансування в розмірі 1207 тис. грн. також протягом 2020 року ми знову отримали цільове фінансування у розмірі 1394 тис. грн.

Структура джерел формування капіталу ТОВ «Савинці»

	2016	2017	2018	2019	2020
■ Власний капітал	164069	174652	187990	186367	249041
■ Позиковий капітал	32383	28602	70994	94824	153105

Діаграма 3.2. Структура джерел формування капіталу ТОВ «Савинці»

Аналізуючи третій розділ пасиву «Поточні зобов'язання і забезпечення» можна зробити висновок про те, що ми маємо тенденцію до збільшення окрім 2017 року і цей рік ми спостерігаємо від'ємний показник у відсотковому відношенні на 11,67% у грошовому розмірі це становить -3781 тис. грн., у 2016 році ми мали значний приріст порівняно з попереднім періодом на 1011% або на 29469 тис. грн., на 01.01.2019 році становить приріст у 148,21% відповідно на 42392 тис. грн., на 01.01.2020 – 33,56%, 23830 тис. грн., на 01.01.2021 знову спостерігається значний приріст поточних зобов'язань на 61,46% тобто на 58281 тис. грн. Ми спостерігаємо позитивну тенденцію всі п'ять років, які ми досліджували в поточних забезпеченнях на 01.01.2018 року був приріст на 693 тис. грн. тобто на

8,09%, потім був різкий приріст на 370,93%, що збільшилося на 34334 тис. грн., на 01.01.2020 року був зовсім невеликий приріст на 0,53% тобто на 231 тис. грн.

Аналізуючи загальний баланс у розділі активів і пасивів можна сказати, що балансову форму складено вірно, адже актив = пасиву, що ми можемо бачити всі п'ять років. Ми можемо спостерігати позитивну тенденцію до зростання суми балансу кожного року окрім 2017 року. Тобто ми можемо зробити висновок що підприємство активно розвивається. У 2016 році ми маємо приріст 40797 тис. грн. що у відсотковому співвідношенні становить 24,49%, у наступному році ми спостерігаємо зменшення балансу на 1.96% або ж на 4074 тис. грн., у 2018 році можна спостерігати позитивну тенденцію на 27,41% відповідно на 55730 тис. грн., у 2019 році ми знову спостерігаємо збільшення на 9,04% і у 2020 році на 42,89%, що відповідно на 23414 тис. грн. та 121142 тис. грн. відповідно до зазначених років.

Відповідно до додатку К випускної кваліфікаційної роботи ми розглянули ліквідність та платоспроможність підприємства сільського господарства ТОВ «Савинці». Провіши дане дослідження можна зробити певні висновки щодо ліквідності підприємства.

Коефіцієнт забезпеченості має нормативне значення більше 0,4 , на досліджуваному підприємстві даний коефіцієнт коливається від 0,839 до 0,918, а це означає ліквідність активів знаходиться на нормальному рівні.

Частка швидколіквідних активів (грошові кошти, поточні фінансові інвестиції та дебіторська заборгованість) на 01.01.2017 46,8%. Протягом досліджуваного періоду немає чіткої тенденції. На 01.01.2018 року цей показник становить 41,9 %, на 01.01.2019 року він зменшився до 24,6%, а на 01.01.2019 – збільшився 35,4% порівняно з попереднім роком, а на 01.01.2020 року цей показник знову значно виріс до 51,8%.

Коефіцієнт забезпеченості готовими засобами платежу коливається від 0,007 до 0,252, це говорить про те, що підприємство не здатне одразу ж розрахуватись з кредиторами за рахунок готових засобів платежу.

За рахунок всіх ліквідних активів станом на 01.01.2021 підприємство може покрити 241,9% поточних зобов'язань і забезпечень. Нормативне значення цього

показника становить 1,5-2. На підприємстві «Савинці» цей показник більше нормативного.

Нормативне значення проміжного коефіцієнту покриття знаходиться у діапазоні 0,6-1,0 і відображає на скільки підприємство здатне розрахуватись із зобов'язаннями за рахунок швидколіквідних активів. За період, що аналізується цей показник складає від 0,898 до 2,999, чіткої тенденції щодо цього показника немає. У 2018 році даний показник був у межах нормативного значення в інші досліджувані роки даний показник перевищує нормативне значення. Це означає те, що підприємство здатне розрахуватись із поточними зобов'язаннями за рахунок швидколіквідних активів.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності є найбільш жорстким критерієм ліквідності підприємства і показує, яку частину короткострокових зобов'язань може бути погашено негайно. Рекомендована нижня межа цього показника – 0,1. На підприємстві «Савинці» цей показник складає 1,615 у 2016 році, потім він зменшується і становить 1,021 у 2017 році, а у 2018 році знову зменшується і становить 0,026 (що вже є нижче норми), у 2019 році стає 0,083 і у 2020 році даний показник знову зменшується до 0,042.

Коефіцієнт відволікання говорить про те, яка частка оборотних активів зосереджується на запасах та дебіторській заборгованості. На 01.01.2017 коефіцієнт відволікання оборотних активів на запаси становить 0,352, на 01.01.2018 – 0,369, на 01.01.2019 – 0,612, на 01.01.2020 – 0,509, а на 01.01.2021 – 0,387. На дебіторську заборгованість 0,251; 0,328; 0,283; 0,380; 0,547 відповідно. Перевищення відволікання оборотних активів на дебіторську заборгованість в останньому році є позитивним явищем, бо вона є більш ліквідна, ніж запаси.

Коефіцієнт участі матеріальних запасів у покритті поточних зобов'язань відображає на скільки зобов'язання фінансуються за рахунок запасів. На підприємстві «Савинці» цей показник становить 2,109; 2,202; 1,889; 1,301; 0,937 відповідно у 2016, 2017, 2018, 2019 та 2020 роках. Це говорить про те, що запаси в останній рік не перевищують поточні зобов'язання, у підприємства не виникає потреба у додатковому обслуговуванні запасів.

Коефіцієнт маневреності показує, яка частина чистого робочого капіталу використовується для фінансування поточної діяльності, тобто є вкладеною в оборотні кошти, а яка частина капіталізована. На підприємстві «Савинці» цей показник становить на 01.01.2017 -0,892, у 2017 році зменшився і становив 0,813, а у 2018 році – теж зменшився і становив 0,787, а у 2019 році він становив 0,791 тобто має тенденцію до зростання і у 2020 році становить уже 0,872. Тобто від 78,7% до 89,2% чистого робочого капіталу використовується для фінансування оборотних активів.

Коефіцієнт самофінансування характеризує наявність у підприємства оборотного капіталу для фінансування його поточної діяльності. На 01.01.2017 становить 4,518, на 01.01.2018 становить 4,965, а на 01.01.2019 – 2,085, на 01.01.2020 – 1554 і у 2021 році знову зменшився до 1,419.. Він має чітку тенденцію до зниження.

Таким чином, проведені розрахунки свідчать про достатній рівень ліквідності та платоспроможності підприємства за останні роки. Воно здатне розраховуватись із своїми поточними зобов'язаннями.

Для того, щоб визначити тип фінансової стійкості підприємства необхідно провести певні дослідження, які ми провели та результати навели у додатку 3.

Провівши дослідження ми визначили, що підприємство ТОВ «Савинці» має абсолютний тип фінансової стійкості, а це означає що на підприємстві запаси менше ніж власний оборотний капітал.

Операційна діяльність підприємства фінансується за рахунок нормальних джерел фінансування запасів . До них належать: власний оборотний капітал; непрострочені банківські кредити, отримані для фінансування запасів, а також непрострочена кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги. При цьому підприємство має нормальну ліквідність і платоспроможність, а також достатньо рентабельною є його операційна діяльність.

Підприємство має абсолютну фінансову стійкість. Поточна діяльність фінансується переважно за рахунок власного оборотного капіталу, а тому, воно не

залежить від банківських кредитів, має абсолютну ліквідність і забезпечує поточну та перспективну платоспроможність.

Рентабельність діяльності: кожна гривня чистого доходу від реалізації приносить 9,6 коп., 9,3 коп. (-0,85 коп.) та 29,0 коп. чистого прибутку у 2017 - 2020 роках відповідно. Спостерігається позитивна тенденція до збільшення показника на 29,9 коп. у 2020 році порівняно з попереднім, хоча 2019 рік був збитковим.

Рентабельність активів: кожна гривня активу генерує 18,3 коп. чистого прибутку в 2020 році. На кінець періоду спостерігається різке збільшення показника на 18,9 коп. Ця ситуація обумовлена перевищенням темпу зростання активів над темпом зростання чистим прибутком.

Рентабельність необоротних активів: кожна гривня необоротного активу генерує 34,5 коп., 36,7 коп., (-4,1 коп.) та 170,7 коп. чистого прибутку у 2017, 2018, 2019 та 2020 роках відповідно. Абсолютна зміна в останньому періоді становить найбільше збільшення на 174,8 коп.

Рентабельність власного капіталу: кожна гривня власного капіталу генерує 28,79 коп. чистого прибутку у 2020 році. На кінець періоду спостерігається різка тенденція до збільшення показника на 29,6 коп. Основним фактором збільшення рентабельності є зменшення суми власного капіталу.

Економічна рентабельність: кожна гривня активу генерує у 2017 році 5,1 коп. та 5,8 коп. у 2018 році у 2019 році ми спостерігаємо різке зниження до (-0,06) коп., а у 2020 році знову спостерігаємо підвищення до 18,0 коп. прибутку від операційної діяльності та фінансових витрат.

Отже, кожен показник, який ми проаналізували має однакову тенденцію у 2019 році відбулося різке зниження рентабельності підприємства і в 2020 році ми спостерігаємо таке ж різке підвищення рентабельності підприємства.

Отже, проаналізувавши дані фінансової звітності ми спостерігаємо, що наше підприємство в загальному результаті з року в рік має позитивну тенденцію, це може означати лише одне, що наше підприємство має постійно розвиток. Формула актив = пасиву на підприємстві ТОВ «Савинці» повністю відповідає дійсності. В останній рік по всіх показниках ми спостерігаємо позитивну тенденцію. У 2019

році ми спостерігали різке зниження показників цьому сприяло декілька факторів погані погодні умови, що призвели до малої урожайності, затуплення нової техніки та побудова нового елеваторного комплексу.

3.2 Характеристика організації та методики аудиту на досліджуваному підприємстві.

Досліджуване підприємство сільського господарства має не складну структуру свого підприємства тому відділ внутрішнього аудиту складається лише з трьох штатних працівників, які досліджують та перевіряють фінансову звітність, знаходять шляхи покращення та збільшення ефективності виробництва даного підприємства.

Провівши практичне дослідження на підприємстві під час проходження практики, було визначено, що процес аудиту на досліджуваному підприємстві відповідає таким етапам[35]:

- Попереднє дослідження об'єкта аудиту та планування внутрішнього аудиту;
- Проведення внутрішнього аудиту та аналізу;
- Підготовка аудиторського звіту та висновки за результатами аудиту;
- Відстеження впровадження та контролю за впровадженими пропозиціями.

Метою етапу проведення внутрішнього аудиту ефективності є збір належної, надійної та повної інформації, яка б дозволила аудитору підтвердити або спростувати попередньо визначені ризики чи проблеми, дослідити визначені питання аудиту і забезпечити належну доказову базу, що підтверджує висновки, подані в аудиторському звіті[7].

Попереднє дослідження об'єкта аудиту означає що необхідно:

1. Зібрати інформацію щодо мети та цілей аудиту;

2. Визначити, які проблеми будуть досліджувати аудитори, аналіз їх причин та імовірних ризиків;
3. Прийняти рішення про проведення внутрішнього аудиту відповідно до визначених проблем;
4. Розробити програму аудиту.

На основі загального плану складають програми перевірок. Програма являє собою документ, що містить деталізовані завдання аудиту та підхід до їх виконання (перевірка та підтвердження залишків на балансових рахунках, перевірка господарських циклів і операцій тощо), процедури, які треба виконати, та строк їх виконання[41].

Відповідно до визначення програма аудиту – це конкретний план проведення аудиторського дослідження. З методологічної точки зору, програма аудиту повинна демонструвати відповідні аспекти:

- Чи сформульовано реальну проблему?
- Чи чітко визначені питання і чи можна їх дослідити?
- Чи в групі аудиторів достатньо знань та досвіду для проведення такого аудиту?
- Чи запропоновані найбільш підходящі методи аудиту, о дозволяють забезпечити його ефективність?

За вимогами вітчизняних Стандартів внутрішнього аудиту програма внутрішнього аудиту визначає:

- напрям внутрішнього аудиту;
- цілі внутрішнього аудиту;
- підставу для проведення внутрішнього аудиту;
- період, що охоплюється внутрішнім аудитом;
- термін проведення внутрішнього аудиту;
- початкові обмеження щодо проведення внутрішнього аудиту (часові, географічні та інші);

- питання, що підлягають дослідженню з урахуванням оцінки ризиків (операції, ділянки бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю установи тощо);
- обсяг аудиторських прийомів та процедур за кожним фактором ризику;
- послідовність і терміни виконання робіт;
- склад аудиторської групи;
- планові трудові витрати.

Аудитор одержує аудиторські дані, інформацію, які у подальшому формують доказову базу, шляхом застосування одного або декількох методів аудиту. Метод аудиту – це сукупність прийомів, використовуваних для дослідження об'єктів внутрішнього аудиту[18].

До складу методичних прийомів аудиторського дослідження відносяться:

- аналітичний огляд – це вивчення тенденцій, що характеризують розвиток об'єкта аудиту, дослідження змін у процесі реалізації його функцій;
- аналітичні тести – це тести порівняння в абсолютних та відносних показниках (коефіцієнти та відсотки);
- документальна та фактична перевірка – перевірка документів, кількісного та якісного стану, який встановлюють методами огляду, вимірювання перерахунку фактичного стану активів;
- спостереження – це прийом який використовують на підприємстві, для того щоб отримати загальну характеристику об'єкта аудиту;
- опитування шляхом анкетування – це методичний прийом який також дуже часто застосовують а досліджуваному підприємстві представляє собою одержання письмової та/або усної інформації від працівників, які пов'язанні з дослідженням проблеми аудиту, які в майбутньому використовують для прийняття рішення.

Описані вище прийоми використовують на досліджуваному підприємстві сільського господарства ТОВ «Савинці».

Як зазначалося раніше другим етапом аудиту на суб'єкті господарювання є проведення внутрішнього аудиту та аналізу.

Для ефективності проведення внутрішнього аудиту на підприємстві об'єднують декілька типів аналізу такі як кількісний та якісний. Підчас здійснення кількісного аналізу аудитори на підприємстві використовують прості методи аналізу. Якісний аналіз підприємства дозволяє аудитору сформулювати причинно-наслідкові зв'язки в кожному питанні аудиту[14].

Аналізуючи дані отримані в процесі аналізу аудитору найважливіше їх правильно структурувати та розподілити до відповідного питання плану аудиту, який було складено раніше.

Останнім кроком в аналізі даних є об'єднання результатів отриманих за результатами різних видів аналізу. Це може означати, що наприклад, проведене інтерв'ю з працівниками підприємства та певна документація можуть бути об'єднані між собою та зроблений висновок.

За результатами даного етапу формуються аудиторські висновки та аудитор складає звіт. Для написання неупередженого та незалежного висновку аудитор повинен врахувати всі зібрані докази. Докази повинні бути задокументовані у коротких примітках, фотографіях, відеороликах, кресленнях, діаграмах, картах або фізичних зразках. Документальне підтвердження - це вже існуюча інформація, така як листи, контракти, бухгалтерські записи, рахункифактури, електронні таблиці, виписки з бази даних, інша інформація.

Аудитори повинні готувати робочу документацію, пов'язану з плануванням, проведенням та звітуванням для кожного аудиту. Робоча документація повинна бути достатньо докладною, щоб досвідчений аудитор, який не брав участі в аудиторському дослідженні, зміг зрозуміти з такої документації характер, час, обсяг і результати проведених аудиторських процедур; отримані докази і їх джерела; висновки аудиторів[14].

Внутрішні аудитори повинні складати робочу документацію, яка містить докази, що підтверджують знахідки, висновки та рекомендації, перш ніж вони підготують аудиторський звіт.

Отже, в даному розділі було досліджено проведення аудиту на підприємстві ТОВ «Савинці». Ми дослідили як відбувається процес ведення аудиту, з яких етапів він складається та які методики використовують для його проведення.

3.3. Шляхи оптимізації забезпечення аудиту ефективності діяльності підприємства сільського господарства ТОВ «Савинці».

В Україні багато підприємств має негативні показники фінансової діяльності. Якщо вчасно розробити та впровадити заходи, які направлені на оптимізацію проведення аудиту, то такі підприємства можуть збільшити прибутковість, що є метою діяльності підприємства, відновити платоспроможність, збільшити майновий потенціал, також розвивати нові галузі. Попередити негативні явища на підприємстві можливо лише за умови систематичного забезпечення управлінського персоналу інформацією про фінансову здатність підприємства та здатність надалі розвиватись, для того щоб отримати таку інформацію необхідно проводити аналіз фінансово-господарської діяльності.[20].

Провівши дослідження на даному підприємстві ми визначили у внутрішніх аудиторів, що процес інформаційного забезпечення потребує постійного оновлення тому, що на підприємстві застосовують старі програмні забезпечення для ведення бухгалтерського обліку, які не винокують всіх необхідних функцій, що ускладнює роботу аудиторів та подовжує процес проведення аудиту навіть в не значних питаннях. Січасні програмні забезпечення надають більше можливостей та набагоспрошують роботу як бухгалтерів так аудиторів та власників підприємства.

Головним завданням перед спеціалістами відділу внутрішнього аудиту на даному є пошуки шляхів покращення фінансово-господарського стану підприємства, тому на мою думку з приводу цього питання на підприємстві необхідно ввести такі способи поліпшення:

1. Підвищення ефективності управління підприємства, а також стимулювання працівників підприємства до кращої роботи, як матеріальне так і нематеріальне. Якщо вводити додаткові мотиваційні програми то працівники починають працювати краще, тим самим ефективність кожного працівника покращується і підприємства в цілому.
2. Випуск нової продукції або надання нових послуг споживачам. Даний спосіб підвищення ефективності на підприємстві потребує детального розгляду аудитором та вичення всіх ризикових моментів, та проведення дослідження та вивчення ринкових можливостей. В нашому випадку підприємство сільського господарства то можна почати вирощувати нові сорти рослинництва, або вирощувати нові види тваринництва, або почати надавати нові послуги населенню.
3. Жорсткий фінансовий контроль витрачання коштів підприємства. Даний спосіб допоможе краще контролювати витрати банку, для того щоб мінімізувати витрати проте не втрати якість продукції на яку витрачаються кошти.

На підприємстві ТОВ «Савинці» під час проведення опитування працівників та внутрішніх аудиторів було виявлено, що на підприємстві необхідно провести курси підвищення кваліфікації для працівників, які цього потребують.

На мою думку, підвищенню рівня ефективності аудиту на сільськогосподарських підприємствах сприяє:

- виконання всіма учасників внутрішнього аудиту своїх обов'язків;
- наявність тісного зв'язку всіх служб сільськогосподарського підприємства та звичайних працівників, які володіють знаннями про різні ділянки виробництва – добре знають всі переваги та недоліки;
- проведення моніторингу внутрішнього аудиту з метою виявлення недоліків системи внутрішнього контролю;
- координація діяльності служби внутрішнього контролю з роботою органів, які здійснюють незалежний зовнішній аудит.

Отже, на даному підприємстві головною проблемою, яку ми почули від внутрішніх аудиторів це необхідність сучасного інформаційного забезпечення підприємства та підвищення знань в галузі аудиторської діяльності та бухгалтерського обліку.

Висновок розділу 3

Отже в третьому розділі даної випускної кваліфікаційної роботи було розглянуто систему аудиторської перевірки на даному підприємстві сільського господарства ТОВ «Савинці».

В першому пункті третього розділу було розглянуто фінсову звітність на підприємстві та зроблені певні висновки. Також ми визначили, що наше підприємство з року в рік має позитивну тенденцію збільшення балансу. Проаналізувавши різні економічні показники діяльності підприємства ми чітко побачили на прикладі 2019 року, що специфічні фактори сільського господарства мають величезний вплив на діяльність підприємства в цілому.

В другому пункті третього підрозділу ми детально розглянули те як відбувається аудиторська перевірка на підприємстві ТОВ «Савинці». Ми визначили, що на даному підприємстві аудит проводять в чотири основних етапи це підготовка до аудиту, визначення проблеми яка буде досліджуватися та підготовка плану аудиту, другий етап це безпосередньо проведення перевірки аудиту та аналізу по даній програмі яка раніше була складена, третій етап це підготовка аудиторського висновку та презентація керівникам і останній етап відбувається тоді коли аудитори перевіряють в яких розмірах та чи правильно виконують їхні пропозиції затверджені керівниками та вирішують проблеми які виникли.

В третьому пункті ми описали проблеми які дізналися безпосередньо від аудиторів які працюють на цьому підприємстві. Дізналися головні проблеми підприємства та запропонували шляхи їх вирішення.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ:

В ході написання дипломної роботи на тему «Організація та методика аудиту ефективності діяльності сільськогосподарського підприємства» яка виконана на за матеріалами ТОВ «Савинці», ми змогли ознайомитися та удосконалити знання щодо даної теми, про аудит ефективності та його головні характеристики.

Перед початком написання випускної кваліфікаційної роботи ми ставили собі мету «розкрити поняття аудиту та аудиту ефективності, визначити, які особливості проведення аудиту існують, які процедури можна використовувати для проведення аудиту ефективності». Після проведення досліджень в даній темі даній ми повністю досягли мети, яку ставили ставили собі на початку.

В першому розділі ми провели дослідження методичної літератури та змогли визначити що таке аудит та навіщо він потрібен, змогли відповісти на питання щодо аудиту ефективності, також зрозуміли поняття внутрішнього аудиту.

Також у цьому розділі ми розглянули нормативно-правову базу якою регулюється сфера аудиту в сільському господарстві. Визначили які документи нам необхідні для проведення дослідження на підприємстві ТОВ «Савинці».

В наступному розділі ми перейшли до більш детального аудиту ефективності в сфері сільського господарства, та визначили які специфічні аспекти існують в цій галузі (сезонність, погодні умови які впливають на господарську діяльність підприємства також те, що частину виробленої та/або вирощеної продукції застосовується для власних цілей).

В даній ми роботі ми навели переваги та недоліки створення внутрішнього аудиту на підприємствах сільського господарства, на мою думку переваги більш значні у цьому випадку тому краще звичайно створити жданий підрозділ.

В другому розділі ми визначили які аудиторські процедури необхідно виконувати під час проведення аудиту в рослинництві, що є головною сферою діяльності даного підприємства необхідно перевірити проведення підготовчих робіт перд збором урожаю, необхідно чітко дотримуватися встановленої документації на підприємстві, перевірити облікову політику статей , які групуються у витрати на виробництво.

Також ми визначили що є об'єктом, предметом в проведенні аудиту ефективності сільського господарства. Також в даному розділі ми визначили що аудит ефективності проводять три етапи. Перший етап це підготовка та планування аудиту ефективності, друга стадія це долідна стадія на які проводиться дослідження певного питання та дотримання програми аудиту, яка була розроблена на початку. Третя стадія аудиту це завершальна стадія на якій аудитори роблять висновки та представляють їх на огляд керівників компанії.

В останньому розділі було проведено організаційно-економічну характеристику підприємства сільського господарства ТОВ «Савинці». Визначили чим займається підприємство та скільки воно вже діє. Визначили що всі землі, які використовуються для виробництва власної продукції є орендованими, проте всі вони розорюються та активно використовуються у виробничій діяльності підприємства.

В цьому розділі ми також провели характеристику економічної діяльності підприємства та визначили, що наше підприємство активно розвивається.

Протягом дослідження яке ми проводили нами було визначено, що на підприємстві ТОВ «Савинці» є власний відділ аудиту, також ми визначили як він працює.

Отже, підрозділ внутрішнього аудиту на підприємстві активно проводить перевірки для забезпечення ефективної роботи підприємства, адже головною задачею цього відділу є удосконалення та поліпшення фінансового-господарської діяльності підприємства.

В останньому пункті випускної кваліфікаційної роботи було наведено питання які треба розглянути при проведенні наступного аудиту для забезпечення кращої роботи підприємства. Також було внесено пропозиції щодо оновлення програмного забезпечення, що пришвидшить процес проведення аудиту, та зробить роботу аудиторів більш якісною та спростить процес бухгалтерського обліку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеева А. В. Звітність підприємств: [навчальний посібник] / А. В. Алексеева, А. П. Шаповалова, Г. В. Уманцев, О. Г. Веренич. – К.: КНТЕУ. – 2008. – 323 с.
2. Бабалола, Ісау Абідун. Аналіз структури капіталу та ефективності господарської діяльності підприємства: автореф. дис... канд. екон. наук : 08.00.09 / Бабалола Ісау Абідун ; Одес. нац. екон. ун-т. - Одеса, 2015. - 20 с.
3. Березіна Л. М. Світовий досвід державного регулювання АПК: уроки для України // Наук. вісник ЛНАУ. – 2010. - №16 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.archive.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvlnau/ekon/2010_16/Beresina.pdf
4. Білик М. Д. Організація і методика аудиту сільськогосподарських підприємств : підручник / М. Д. Білик. – К. : КНЕУ, 2004.
5. Верига Ю. А. Бухгалтерський облік і аудит : Термінологічний українсько-російсько-англійський словник / Ю. А. Верига. — К. : ЦУЛ, 2012. — 292 с.
6. Виноградова М. О. Аудит : навчальний посібник / М. О. Виноградова. — К. : ЦУЛ, 2014. — 500 с.
7. Гордієнко М.І. Аудит реалізації продукції, формування і використання фінансових результатів. Розділ 11 в книзі “Аудит і аудиторська діяльність”/ За ред. Л.С. Шатковської – К.: Урожай, 1996. – 256 с./ – с. 171-181.
8. Гордієнко М.І. Аудит фінансових результатів сільськогосподарських підприємств./ Проблеми розвитку фінансового менеджменту. Монографічний збірник. – Суми – Київ, 1995. – с. 22-25.
9. Гордієнко М.І. Документальне оформлення аудиту фінансового стану підприємства.// Вісник Сумського державного аграрного університету: Серія “Фінанси і кредит”. – 1997. - №2(3). – с. 75-80.
10. Гордієнко М.І. Перспективи розвитку аудиторських служб в АПК.// Економіка АПК. – 1997. – №3. – с. 44-47.
11. Гуцаленко У.О. Внутрішній аудит як складова системи ефективного управління підприємством / У.О. Гуцаленко, Г.В. Причепя // Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2011. – № 5. – С. 111–114.
12. Давидов Г. М. Підходи щодо створення комплексу організаційно-методичного забезпечення процесу функціонування аудиту / Г. М. Давидов, Н. С. Шалімова // Вісник ЖДТУ. Економічні науки № 3 (53). – 2010 р. – с. 75-81
13. Дем'яненко М.Я. Фінансові проблеми формування та розвитку аграрного ринку. Облік і фінанси АПК. 2010. № 5. С. 6.
14. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/996-14>

15. Закон України «Про меліорацію земель» - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1389-14>.
16. Закон України «Про фермерське господарство» від 19.06.2003 № 973-IV в редакції від 15.08.2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/973-15>.
17. Земельний кодекс України - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>
18. Ільїна О. Актуальні аспекти вдосконалення звітності про фінансові результати в агроформуваннях [Електрон. ресурс] / Ільїна О. // Інноваційна економіка. – 2009. - № 4. – С. 101-104. – Спосіб доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>
19. Інструкція щодо заповнення форми державного статистичного спостереження № 50-ст "Основні економічні показники роботи сільгосп підприємств за 200__ рік". Затверджено Наказом Державного комітету статистики України 05.11. 2004 № 607) // Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
20. Лисецький А. С., Чабан Г.В. Організація внутрішнього аудиту доходів від основної діяльності підприємств торгівлі. URL: https://Verstka_36_1_-128-138.pdf
21. Макаренко А. П., Кутова М. В. Аудит доходів від реалізації продукції як дієвий засіб підвищення ефективності діяльності підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2018. №2. С. 18 – 23
22. Мармоза А.Т. – Практикум із сільськогосподарської статистики. – Київ: Кондор, 2005. – 512 с
23. Міністерство аграрної політики України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minagro.gov.ua>.
24. Міністерство Фінансів України. ВНУТРІШНІЙ АУДИТ ЕФЕКТИВНОСТІ: МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ / Міністерство Фінансів України., 2018. – 66 с.
25. Нападовська Л.В. Внутрішньогосподарський контроль в ринковій економіці: [Монографія] / Л.В. Нападовська — Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2000 — С.16
26. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства Фінансів України 07.02.2013 № 73 - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
27. Немченко В. В. Практичний курс внутрішнього аудиту : [підручник] / В. В. Немченко, В. П. Хомутенко, А. В. Хомутенко. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 240 с.

28. Обліково-аналітичне і організаційно-правове забезпечення діяльності аграрних підприємств: монографія / Р.Ф. Бруханський, М.К. Пархомець, П.Р. Пуцентейло [та ін.]. – Тернопіль : Крок, 2015. – 300 с
29. Петришин, Л., 2017. Удосконалення державної підтримки сільськогосподарських підприємств. Аграрна економіка, 10 (3–4), с. 27–35
30. Подолянчук О.А. Значення внутрішнього аудиту в системі контролю сільськогосподарського підприємства / О.А. Подолянчук // Економічний аналіз. – 2010. – № 6. – С. 479–481.
31. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : закон України від 21.12.2017. № 2258. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>
32. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 № 2258-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>.
33. П'ятигорець Г. С. Особливості проведення аудиту на сільськогосподарських підприємствах / Г. С. П'ятигорець, О. С. Копцюх. // Проблеми економіки транспорту. – 2017. – №14. – С. 52–57
34. Ребрі Н. В. Методологічні основи здійснення аудиту балансу суб'єктів підприємництва / Н. В. Ребрі // Бухгалтерський облік і аудит. – 2005. – №8. – С.43 – 50.
35. РОЗВИТОК АГРОБІЗНЕСУ В УКРАЇНІ: АНАЛІЗ, ОЦІНКА ТА АУДИТ / К. О.Назарова, В. Ю. Гордополов, Н. Ю. Куляша, О. Ю. Куляша. // Бізнесінформ. – 2020. – №9. – С. 136–146.
36. Роттер М. В. Про підвищення ефективності облікової політики підприємства / М. В. Роттер // Діловий вісник. – 2012. – №2. – С.44 – 49.
37. Рудницький В.С. Внутрішній аудит: методологія, організація: [Монографія] / В.С. Рудницький. — Тернопіль: «Економічна думка», 2000. — 106 с.
38. Сиротюк Г. АУДИТ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ: ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ І МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТИ / Г. Сиротюк. // АГРАРНА ЕКОНОМІКА. – 2012. – №1. – С. 12–16.
39. Сопко В.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: Навчальний посібник/ Сопко В.В. - К.: КНЕУ, 2014 – с.435-440.
40. Сподарик В.П. Внутрішній аудит: проблеми, методика та організація / В.П. Сподарик // Економічний аналіз. – 2010. – № 6. – С. 503–505.
41. Фінансова звітність за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку. Практичний посібник.-К.: Лібра, 2015.

ДОДАТКИ

Додаток А

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Баланс (Звіт про фінансовий стан)							
Актив	Код рядка	на 01.01.16	на 01.01.17	на 01.01.18	на 01.01.19	на 01.01.20	на 01.01.21
I. Необоротні активи							
Нематеріальні активи:	1000	0	0	0	0	0	0
первісна вартість	1001	0	0	0	0	0	0
накопичена амортизація	1002	0	0	0	0	0	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	660	660	660	660	660	660
Основні засоби:	1010	8932	25806	29640	36136	35865	28191
первісна вартість	1011	35861	58491	66883	81776	92357	93851
знос	1012	26929	32685	37243	45640	56492	67660
Довгострокові біологічні активи:	1020	2107	2187	2348	3153	3682	4374
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	0	0	0	0	0	4374
Усього за розділом I	1095	11699	28653	32648	39949	40207	33225
II. Оборотні активи							
Запаси	1100	63127	68281	62979	134102	123320	143448
Виробничі запаси	1101	8974	8748	9325	11614	13408	19555
Незавершене виробництво	1102	21148	30612	21670	18390	30786	39500
готова продукція	1103	33005	28921	31984	104098	79126	84392
Поточні біологічні активи	1110	7080	7416	14622	14530	11343	11845

Продовження додатку А

Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	57192	36157	45223	43449	71560	84391
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	1130	18157	6542	8563	16494	18563	96244
за виданими авансами							
з бюджетом	1135	0	0	0	0	0	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0	0	0	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	2125	2108	2152	1951	1951	22038
Гроші та їх еквіваленти	1165	1284	52304	29194	1874	7895	6478
готівка	1166	0	0	0	0	0	0
рахунки в банках	1167	0	0	0	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	5867	5867	7873	6635	7559	5871
Усього за розділом II	1195	154832	178675	170606	219035	242191	370315
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0	0	0	0
Баланс	1300	166531	207328	203254	258984	282398	403540
Пасив	Код рядка						
I. Власний капітал							
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3021	2889	2889	2889	2889	2889
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0	0	0	0
Додатковий капітал	1410	0	0	0	0	0	0
Неоплачений капітал	1411	0	0	0	0	0	0

Резервний капітал	1415	0	0	0	0	0	0
-------------------	------	---	---	---	---	---	---

Продовження додатку А

Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	127318	161193	171776	185114	183478	246152
Неоплачений капітал	1425	-13	-13	-13	-13	0	0
Усього за розділом І	1495	130326	164069	174652	187990	186367	249041
ІІ. Довгострокові зобов'язання і забезпечення							
Довгострокові кредити банків	1510	0	10876	0	0	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0	0	1207	1394
Усього за розділом ІІ	1595	0	10876	0	0	1207	1394
ІІІ. Поточні зобов'язання і забезпечення							
Короткострокові кредити банків	1600	0	0	0	0	0	48062
Поточна кредиторська заборгованість:	1610	11083	10454	13293	17152	36218	34151
за товари, роботи, послуги	1615	7715	10141	4152	7788	12140	17699
за розрахунками з бюджетом	1620	0	0	0	0	0	0
розрахунки зі страхування	1625	367	229	284	401	384	392
за розрахунками з оплати праці	1630	774	927	1114	1557	1754	1576
за одержаними авансами	1635	0	0	0	0	0	0
за розрахунками з учасниками	1640	0	0	0	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	7357	8563	9256	43590	43821	49874
Інші поточні зобов'язання	1690	1847	2069	503	506	507	1346
Усього за розділом ІІІ	1695	2914	32383	28602	70994	94824	153105
Баланс	1900	166531	207328	203254	258984	282398	403540

Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід)

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ						
Стаття	Код рядка	За 2016 рік	За 2017 рік	За 2018 рік	За 2019 рік	За 2020 рік
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	139428	109514,3	144065,1	192235	215801
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-74718	-88331	-88084	-176384	-153588
Валовий: прибуток	2090	64710	21183	55981	15851	62213
Інші операційні доходи	2120	165178	147448,2	128232	124830	144226
Адміністративні витрати	2130	-28306	-9801	-40317	-12586	-9926
Витрати на збут	2150	-8317	-7714	-7588	-20311	-9350
Інші операційні витрати	2180	-159389	-140981	-122614	-107713	-123634
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	33876	10135	13694	71	63529
Інші фінансові доходи	2220	0	525	0	0	2
Інші доходи	2240	0	32	2794	0	12
Фінансові витрати	2250	0	-110	0	0	-869
Інші витрати	2270	0	0	-3150	-1707	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	33876	10582	13338	0	62674
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	0	0	0	-1636	0

Продовження додатку Б

Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	33876	10582	13338	0	62674
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	0	0	0	-1636	0
II. СУКУПНИЙ ДОХІД						
Стаття	Код рядка	2016	2017	2018	2019	2020
Інший сукупний дохід	2445	0	0	0	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	85666	0	0	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0	0	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	85666	10582	13338	-1636	62674
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ						
Матеріальні затрати	2500	65183	68433	73257	80329	77587
Витрати на оплату праці	2505	9325	19133	24398	27705	27634
Відрахування на соціальні заходи	2510	3262	3976	5096	5830	5811
Амортизація	2515	2432	7454	8875	10896	11224
Інші операційні витрати	2520	137448	223330	161157	178085	174720
Разом	2550	217650	322326	272783	302845	296976

Додаток В

Динаміка (абсолютне відхилення) Балансу (Звіту про фінансовий стан)

Баланс (Звіт про фінансовий стан)		Абсолютне відхилення, тис. грн.				
Актив	Код рядка	01.01.2017	01.01.2018	01.01.2019	01.01.2020	01.01.2021
I. Необоротні активи						
Нематеріальні активи:	1000	0	0	0	0	0
первісна вартість	1001	0	0	0	0	0
накопичена амортизація	1002	0	0	0	0	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0	0	0	0
Основні засоби:	1010	16874	3834	6496	-271	-7674
первісна вартість	1011	22630	8392	14893	10581	1494
знос	1012	5756	4558	8397	10852	11168
Довгострокові біологічні активи:	1020	80	161	805	529	692
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	0	0	0	0	4374
Усього за розділом I	1095	16954	3995	7301	258	-6982
II. Оборотні активи						
Запаси	1100	5154	-5302	71123	-10782	20128
Виробничі запаси	1101	-226	577	2289	1794	6147
Незавершене виробництво	1102	9464	-8942	-3280	12396	8714
готова продукція	1103	-4084	3063	72114	-24972	5266
Поточні біологічні активи	1110	336	7206	-92	-3187	502
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	-21035	9066	-1774	28111	12831
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	1130	-11615	2021	7931	2069	77681

Продовження додатку В

у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0	0	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	-17	44	-201	0	20087
Гроші та їх еквіваленти	1165	51020	-23110	-27320	6021	-1417
готівка	1166	0	0	0	0	0
рахунки в банках	1167	0	0	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	2006	-1238	924	-1688
Усього за розділом II	1195	23843	-8069	48429	23156	128124
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0	0	0
Баланс	1300	40797	-4074	55730	23414	121142
Пасив	Код рядка					
I. Власний капітал						
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	-132	0	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0	0	0
Додатковий капітал	1410	0	0	0	0	0
Неоплачений капітал	1411	0	0	0	0	0
Резервний капітал	1415	0	0	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	33875	10583	13338	-1636	62674
Неоплачений капітал	1425	0	0	0	13	0
Усього за розділом I	1495	33743	10583	13338	-1623	62674

Продовження додатку В

II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення						
Довгострокові кредити банків	1510	10876	-10876	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0	1207	187
Усього за розділом II	1595	10876	-10876	0	1207	187
III. Поточні зобов'язання і забезпечення						
Короткострокові кредити банків	1600	0	0	0	0	48062
Поточна кредиторська заборгованість:	1610	-629	2839	3859	19066	-2067
за товари, роботи, послуги	1615	2426	-5989	3636	4352	5559
за розрахунками з бюджетом	1620	0	0	0	0	0
розрахунки зі страхування	1625	-138	55	117	-17	8
за розрахунками з оплати праці	1630	153	187	443	197	-178
за одержаними авансами	1635	0	0	0	0	0
за розрахунками з учасниками	1640	0	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	1206	693	34334	231	6053
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	222	-1566	3	1	839
Усього за розділом III	1695	29469	-3781	42392	23830	58281

Баланс	1900	40797	-4074	55730	23414	121142
---------------	------	-------	-------	-------	-------	--------

Динаміка (відносне відхилення) Балансу (Звіту про фінансовий стан)

Баланс (Звіт про фінансовий стан)	Відносне відхилення, %					
Актив	Код рядка	2017	2018	2019	2020	2021
I. Необоротні активи						
Нематеріальні активи:	1000	0	0	0	0	0
первісна вартість	1001	0	0	0	0	0
накопичена амортизація	1002	0	0	0	0	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0	0	0	0
Основні засоби:	1010	188,9162562	14,85701	21,91633	-	-
первісна вартість	1011	63,10476562	14,34750645	22,26724	0,74994	21,39690506
знос	1012	21,37472613	13,94523482	22,54652	12,939	1,617635913
Довгострокові біологічні активи:	1020	3,796867584	7,36168267	34,2845	23,7774	19,76917086
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	0	0	0	0	0
Усього за розділом I	1095	144,9183691	13,94269361	22,36278	0,64582	-
II. Оборотні активи						
Запаси	1100	8,164493798	-	112,9313	-	16,32176452
Виробничі запаси	1101	-2,51838645	7,764971222	24,54692	8,04015	45,84576372
Незавершене виробництво	1102	44,75127672	-	-15,1361	67,4062	28,30507373
готова продукція	1103	-	29,21076702	225,469	-	6,655208149
Поточні біологічні активи	1110	12,37388275	10,59092009	-0,62919	23,9889	4,425636957
		4,745762712	97,16828479	-	21,9339	

Продовження додатку Г

Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	- 36,77961953	25,07398291	-3,92278	64,6988	17,93040805
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	1130	-63,9698188	30,89269337	92,61941	12,544	418,4722297
за виданими авансами						
з бюджетом	1135	0	0	0	0	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0	0	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	-0,8	2,087286528	-9,34015	0	1029,574577
Гроші та їх еквіваленти	1165	3973,520249	-44,18400122	-93,5809	321,291	-17,9480684
готівка	1166	0	0	0	0	0
рахунки в банках	1167	0	0	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	34,19123913	-15,7246	13,9261	- 22,33099616
Усього за розділом II	1195	15,39927147	-4,516020708	28,38646	10,5718	52,90204838
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0	0	0
Баланс	1300	24,49814149	-1,965002315	27,41889	9,04071	42,89761259
Пасив	Код рядка	2017	2018	2019	2020	2021
I. Власний капітал						
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	- 4,369414101	0	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0	0	0
Додатковий капітал	1410	0	0	0	0	0
Неоплачений капітал	1411	0	0	0	0	0

Продовження додатку Г

Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	26,60660708	6,565421575	7,764763	- 0,88378	34,15886373
Неоплачений капітал	1425	0	0	0	-100	0
Усього за розділом I	1495	25,89122662	6,45033492	7,636901	- 0,86334	33,62934425
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення						
Цільове фінансування	1525	0	0	0	0	15,49295775
Усього за розділом II	1595	0	-100	0	0	15,49295775
III. Поточні зобов'язання і забезпечення						
Поточна кредиторська заборгованість:	1610	- 5,675358657	27,15706906	29,03032	111,159	- 5,707106963
за товари, роботи, послуги	1615	31,44523655	- 59,05729218	87,57225	55,8808	45,7907743
розрахунки зі страхування	1625	- 37,60217984	24,01746725	41,19718	-4,2394	2,083333333
за розрахунками з оплати праці	1630	19,76744186	20,17259978	39,76661	12,6525	- 10,14823261
за одержаними авансами	1635	0	0	0	0	0
за розрахунками з учасниками	1640	0	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	16,39255131	8,092958075	370,9378	0,52994	13,81301203
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	12,01949107	- 75,68873852	0,596421	0,19763	165,4832347
Усього за розділом III	1695	1011,290323	- 11,67587932	148,2134	33,5662	61,46228803
Баланс	1900	24,49814149	- 1,965002315	27,41889	9,04071	42,89761259

Динаміка (абсолютне відхилення) Звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід)

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ		Абсолютне відхилення, тис. грн.			
Стаття	Код рядка	2017	2018	2019	2020
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	-29914	34551	48170	23566
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-13613	247	-88300	22796
Валовий: прибуток	2090	-43527	34798	-40130	46362
Інші операційні доходи	2120	-17730	-19216	-3402	19396
Адміністративні витрати	2130	18505	-30516	27731	2660
Витрати на збут	2150	603	126	-12723	10961
Інші операційні витрати	2180	18408	18367	14901	-15921
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	-23741	3559	-13623	63458
Інші фінансові доходи	2220	525	-525	0	2
Інші доходи	2240	32	2762	-2794	12
Фінансові витрати	2250	-110	110	0	-869
Інші витрати	2270	0	-3150	1443	1707
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	-23294	2756	-13338	62674
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	0	0	-1636	1636
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	-23294	2756	-13338	62674
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	0	0	-1636	1636

Продовження додатку Г

II. СУКУПНИЙ ДОХІД					
Стаття	Код рядка	2017	2018	2019	2020
Інший сукупний дохід	2445	0	0	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-85666	0	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-75084	2756	-14974	64310
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ					
Матеріальні затрати	2500	3250	4824	7072	-2742
Витрати на оплату праці	2505	9808	5265	3307	-71
Відрахування на соціальні заходи	2510	714	1120	734	-19
Амортизація	2515	5022	1421	2021	328
Інші операційні витрати	2520	85882	-62173	16928	-3365
Разом	2550	104676	-49543	30062	-5869

Динаміка (відносне відхилення) Звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід)

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ		Відносне відхилення, %			
Стаття	Код рядка	2017	2018	2019	2020
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	-21,45	31,55	33,44	12,26
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	18,22	-0,28	100,25	-12,92
Валовий: прибуток	2090	-67,26	164,27	-71,69	292,49
Інші операційні доходи	2120	-10,73	-13,03	-2,65	15,54
Адміністративні витрати	2130	-65,37	311,36	-68,78	-21,13
Витрати на збут	2150	-7,25	-1,63	167,67	-53,97
Інші операційні витрати	2180	-11,55	-13,03	-12,15	14,78
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	-70,08	35,12	-99,48	89377,46
Інші фінансові доходи	2220	0,00	-100,00	0,00	0,00
Інші доходи	2240	0,00	8631,25	-100,00	0,00
Фінансові витрати	2250	0,00	-100,00	0,00	0,00
Інші витрати	2270	0,00	0,00	-45,81	-100,00
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	-68,76	26,04	-100,00	0,00
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	0,00	0,00	0,00	-100,00
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	-68,76	26,04	-100,00	0,00
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	0,00	0,00	0,00	-100,00

Продовження додатку Е

II. СУКУПНИЙ ДОХІД					
Стаття	Код рядка	2017	2018	2019	2020
Інший сукупний дохід	2445	0,00	0,00	0,00	0,00
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-100,00	0,00	0,00	0,00
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0,00	0,00	0,00	0,00
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-87,65	26,04	-112,27	-3930,93
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ					
Матеріальні затрати	2500	4,99	7,05	9,65	-3,41
Витрати на оплату праці	2505	105,18	27,52	13,55	-0,26
Відрахування на соціальні заходи	2510	21,89	28,17	14,40	-0,33
Амортизація	2515	206,50	19,06	22,77	3,01
Інші операційні витрати	2520	62,48	-27,84	10,50	-1,89
Разом	2550	48,09	-15,37	11,02	-1,94

Динаміка показників рентабельности підприємства

№ з/п	Показники	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Абсолютна зміна		
						2018 рік	2019 рік	2020 рік
1	Рентабельність діяльності	9,66%	9,26%	-0,85%	29,04%	-0,404%	-10,109%	29,894%
2	Рентабельність витрат	-4,29%	-5,10%	0,51%	-21,08%	-0,810%	5,609%	-21,590%
3	Рентабельність активів	5,15%	5,77%	-0,60%	18,27%	0,616%	-6,375%	18,878%
4	Рентабельність необоротних активів	34,52%	36,75%	-4,08%	170,70%	2,221%	-40,827%	174,781%
5	Рентабельність власного капіталу	6,25%	7,36%	-0,87%	28,79%	1,108%	-8,230%	29,663%
6	Рентабельність позикового капіталу	29,45%	26,78%	-1,96%	50,03%	-2,667%	-28,743%	51,992%
7	Економічна рентабельність	5,10%	5,77%	-0,60%	18,02%	0,670%	-6,375%	18,625%

Оцінка типу поточної фінансової стійкості підприємства

№ з/п	Показники	Фактично на:				
		01.01.2016	01.01.2017	01.01.2018	01.01.2019	01.01.2020
1	Запаси, тис.грн.	77029	72304	145716	136728	163003
2	Власний оборотний капітал, тис.грн.	146292	142004	148041	147367	217210
3	“Нормальні” джерела фінансування, тис.грн.	156433	146156	155829	159507	282971
3.1.	Власний оборотний капітал	146292	142004	148041	147367	217210
3.2.	Короткострокові банківські кредити та позики для покриття запасів	0	0	0	0	48062
3.3.	Розрахунки з кредиторами за товари, роботи, послуги	10141	4152	7788	12140	17699
4	Кредити та позики, які не сплачені в строк, тис.грн.	0	0	0	0	0
5	Прострочена кредиторська заборгованість, тис.грн.	0	0	0	0	0
6	Прострочена дебіторська заборгованість, тис.грн.	0	0	0	0	0
7	Тип поточної фінансової стійкості	абсолютна	абсолютна	абсолютна	абсолютна	абсолютна

Динаміка показників ліквідності та платоспроможності підприємства

Показники	Фактично на:				
	01.01.20 17	01.01.20 18	01.01.20 19	01.01.20 20	01.01.20 21
1. Сума ліквідних активів, тис.грн.	178675	170606	219035	242191	370315
2. Сума швидколіквідних активів, тис.грн.	97111	85132	63768	99969	209151
3. Сума готових засобів платежу, тис.грн	52304	29194	1874	7895	6478
4. Коефіцієнт забезпеченості:					
Ліквідними активами	0,862	0,839	0,846	0,858	0,918
Швидколіквідними активами	0,468	0,419	0,246	0,354	0,518
Готовими засобами платежу	0,252	0,144	0,007	0,028	0,016
5. Загальний коефіцієнт покриття	5,518	5,965	3,085	2,554	2,419
6. Проміжний коефіцієнт покриття	2,999	2,976	0,898	1,054	1,366
7. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1,615	1,021	0,026	0,083	0,042
8. Коефіцієнт відволікання оборотних активів:					
У запаси	0,382	0,369	0,612	0,509	0,387
У дебіторську заборгованість	0,251	0,328	0,283	0,380	0,547
9. Коефіцієнт участі матеріальних запасів у покритті поточних зобов'язань	2,109	2,202	1,889	1,301	0,937
10. Частка власного оборотного капіталу у покритті запасів	2,142	2,255	1,104	1,195	1,514

Продовження додатку К

11. Коефіцієнт маневрування	0,892	0,813	0,787	0,791	0,872
12. Коефіцієнт співвідношення власного оборотного капіталу та загального обсягу оборотного капіталу (коефіцієнт самофінансування)	4,518	4,965	2,085	1,554	1,419

